24ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6621 — 17 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1907 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ — 23 ՐԱՄԱԶԱՆ 1325 — 30 Octobre 1907 — 24me année № 6621

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 80 Ղրշ.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 45 »
ԴԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 100 »
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 25 Ֆր.
» » » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 20 »
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԵԱՒԷՐ ՄԻԱ ՎՐԱՅ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آره‌ولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعلیه غلطه

"ARÉVELK,"
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur - Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons|ple, Galata

10 PARAS

ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Բանջարամշակութեան և բանջարի պահածոյներ պատրաստելու կարեւորութիւնը, ցուրտ երկիրներու համար.—Փորը թղթակցութիւն։ (*)

Զմեռը սկսած է մօտենալ. հեռաւոր ժամանակ է արդէն մաածելու թէ ինչ միջոցներ ձեռք առնուելու են, ձմեռուան եղանակին մէջ բանջարեղէն ունենալու համար։ կարեւոր խնդիր մըն է սա, մանաւանդ այն երկիրներուն համար, ուր ձմեռը երկարատեւ և խիստ ըլլալուն պատճառաւ, բանջարաճոյները աշնան մէջ կանուխէն կը սառին, կը փճանան. այդ տեղերը գարնան ալ, շատ ուշ կարելի է սկսիլ բանջարամշակութեան։

Այդպիսի ցուրտ երկիրներու համար, ձմեռուան յատուկ բանջարները կան ու կը մնան, զոր օրինակ, կաղամբ, ուանդական պրասա, շողգամ և այլն. բայց ասոնք բաւական չեն հասարակութիւնը գոհացնելու համար. պէտք է Եւրոպայի բանջարանոցներուն մէջ ճանչցուած և փոքրուած նոր տեսակներն ալ ընդունիլ, անոնց մշակութեան եղանակը սովրիլ և գտնենք ընդհանրացնել այդ ցուրտ երկիրներուն մէջ։

Պէտք չէ մոռնալ որ Եւրոպա ալ ունի իր ցուրտ երկիրները. բայց հոն միայն կաղամբով, շողգամով և կամ պրասով չեն բաւականանար. բանջարի ուրիշ տեսակներ ալ կան, որոնք ինչ ինչ խնամքներու շնորհիւ հոնաեն ցուրտ կլիմաներու ալ յարմարել. սակայն դառ՝ մեր հանրածանոթ կաղամբն ալ, Եւրոպայի մէջ, ունի իր բաղմաթիւ տեսակները, որոնք ձեւով և մանաւանդ համով իրարմէ կը տարբերին, հետեւաբար տարբեր բանջարի մը աղդեցութիւնը կ'ունին։

Ցուրտ կլիմաներու մէջ, աշնան ցօղերը շատ կանուխէն կը սկսին երքեմն, բայց վերջէն օրը դարձեալ կը կակուղնայ. եթէ այդ կանխաւոյս ցօղերու միջոցին կարենանք պաշտպանել մեր բանջարանոցը գիշերուան ցօղին վնասաբեր ազդեցութենէն, մինչեւ ձմեռուան սկիզբը կրնանք վայելել մեր բանջարանոցին արդիւնքները. հետեւաբար բանջարամշակութիւնը չէ այն զոր սովոր ենք տեսնել մեր գաւառներուն մէջ. այն ալ մանաւանդ արհեստ մըն է որ յաճախ օգտուած է և կ'օգտուի գիտութեանց օրըստօրեայ յառաջադիմութենէն։

Գարնան սկիզբները երբ ձիւնը ծածկած է դեռ դաշտ ու ձոր, հողը ծածկուած իր այդ ճերմակ վերարկուով, կարելի է, շատ ժամանակ կերպով պատրաստուած ունենալ ջերմոցներ որոնք ո՛չ փայտ պէտք ունին և ո՛չ հանքածուխի՝ տաքնալու համար. կենդանեաց աղբը բաւական է տաքութիւն յառաջ բերելու համար, հոն կը ցանեն բանջարի սերմեր և ձեռք կը բերեն դանազան տեսակ բանջարի տնկիներ զոր վերջէն կը փոխադրեն բանջարանոցը, ի հարկէ ստանալով որ օդերը մեղմանան և հողը կակուղնայ։

Այսպէս, մէկ կողմէն աշնան եղանակէն կ'օգտուինք, կանխահաս ցօղերէն պաշտպանելով մեր բանջարները, միւս կողմէն, գարնան մէջ կանուխէն ձեռք բերած կ'ըլլանք բանջարի տնկիներ որոնք գարնան սկիզբները կը սկսին գոհացնել արդէն մեր խոհանոցին պէտքերը։

Ուրիշ միջոց մըն ալ ունինք, ձմեռուան մէջ վայելելու համար ամառուան բանջարները, այդ ալ, ինչպէս գուշակեցիք արդէն, բանջարի պահածոյներ պատրաստելու դրութիւնն է զոր կարելի է ի գործ դնել բաւական դիւրութեամբ և համեմատաբար քիչ ծախքով։

Ամառուան մէջ երբ բանջարեղէնը առատ է, հետեւաբար ժան, պէտք է ձեռնարկել պահածոյներու պատրաստութեան։ Ասիոյ մէջ չատ տեղեր սովորութիւն եղած է բանջարեղէնները կարտելով չորցնել, շուք և հովասուն տեղ մը կախելով զանոնք. այս ալ մինչեւ ատիճան մը գոհացում կրնայ տալ ձմեռուան պէտքերուն. բայց այս կերպով պատրաստուած չոր բանջարեղէնը երբեմն երբեմն իւղոտելու է որ չժանգոտին. լաւ կ'ըլլայ որ անոնց երկաթեայ և պողպատեայ մասերն ալ, շատ մանրացած երկաթի փոշիով խառնուած վուշի իւղով (պէզիր եաղը, huile de lin) ամբողջովին օծուին, այս բաղադրութեան տեղ հետեւեալն ալ կրնաք գործածել,

1 քիլօ բեւեկնի իսկութեան մէջ (թիրեմնթին rուհը, essence de térébenthine), 500 կրամ ծծմբի փոշի խառնեցէք լաւ մը. վերջը այս բաղադրութիւնը վրձինով քսեցէք երկաթեայ և պողպատեայ մասերուն վրայ. բեւեկնի իւղութիւնը կամաց կամաց կը չոգիանայ. իսկ ծծումբը խաւ մը կը կազմէ այդ մասերուն վրայ, որոնք այլ ևս չեն ժանգոտիր։ Վերեւի յիշուած այս գործողութիւնները այն ատեն պէտք է կատարել, երբ այլ ևս մեր երկրագործական մեքենաները, տարբոյն այս կամ այն եղանակին մէջ առժամապէս պիտի դադրին գործելէ, զոր օրինակ, ձմեռուան մէջ, ինչպէս արօր, սայլորթ, սերմնացան, հնձող մեքենայ եւայլն։

ՆՈՅՆ

(*) Դը խնդրենք մեր այն ընթերցողներն որոնք դիւղատնտեսութեան որ և է հիւղին վերաբերեալ հարցումներ ուղղած են մեզ, քիչ մը համբերող ըլլան, ամէնուն ալ պիտի պատասխանուի իրենց կարգին։ Ծ. Յ.

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

(ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ)

Գ.

Քիմիաբանութեան շատ մը ուրիշ ճիւղերուն պէս լուսանկարն ալ իր ծագումը ալքիմիսներու յարատեւ ու եռանդուն խուզարկութեան կը պարտի։ Այս մարդիկը նկատելով որ աշխարհի կարեւորագոյն բաներն են նախ կեանքը, յետոյ դրամ բարեկեցիկ վիճակի մէջ պահելու համար՝ ոսկին, իրենց հարատեւութիւնն ու շատ անգամ ալ կեանքը կը զրաղուէին՝ դանոնք ստանալու։ Կեանքի հեղուկը կը փնտռէին մահը հեռացնելու և փիլիսոփայական քարը՝ անոր միջոցով անարգ մետաղները ոսկիի փոխել կարենալու համար։ Ամենը իրենց նպատակին չհասան, այդ երկու անձանօթները մինչեւ հիմա ալ կը փնտռուին ու պիտի փնտռուին, դեռ երկար ատեն մահը իր նախձիրները պիտի գործէ, մարդիկ ոսկիի համար իրարու գլուխ պիտի պատառեն ու իրարու մէջ պիտի ուտեն։

Բայց ալքիմիսթները իրենց այդ հետազօտութիւններու ատեն այնպիսի կարեւոր գիւտեր ըրին որ ոսկիէն աւելի թանկագին և ոսկիի մշտահոս աղբիւրներ են, այնպիսի գիւտեր որ թէեւ չեն կրնար դերեզմանին փոսը գոցել, բայց կեանքը հաճելի ու երջանիկ ընելու միջոցներ կը սատարեն։ Լուսանկարն ալ ուրիշ գիւտերու պէս կարդ մը աստիճաներէ վերելեալ է իր ներկայ բարձրութեանը հասնելու համար։ Նաեւ հին ատենները՝ 1556ին Ֆաբրիկիոս անուն ալքիմիսթ մը դիտած էր թէ արծաթի դալնուկը (argentum chloride) որ ճերմակ նիւթ մըն է արեւէն աղդեցութեան տակ կը սեւնայ։ Բայց այս գիւտը երկար ատեն աննկատ մնաց։ Պէտք է գիտնալ սակայն թէ այնուհետը չէ միայն որ արեւէն կ'աղդուի. անոր ճառագայթները հետեւ միաքս դրած եմ մայր Իրենոյի քով չերթալ։

— Վստահ եղիր որ եթէ մեզ տեսնող ըլլար՝ շատ պիտի բարկանէին։

— Ինչ փոյթ։ Էականը սա է որ ձեզ կը սիրէ ան։

— Ճուլիա, կ'աղաչեմ այդ բանը մի՛ ըսեր. մեծ դժբախտութիւն մը առաջ պիտի գայ՝ եթէ տղոյդ ըլլայ բածդ։

Բայց վարժուհին ականջ չէր կախեր այդ խօսքերուն, որոնք Մարթի սրտին ազնուութիւնը ի վեր կը հանէին։ Բայց Օր. Ճուլիա մօտենալով՝ Մարթի ձեռքերը բռնած էր ու գլուխը կը ցնցէր, լռութիւն հրամայելու համար։

— Կատարեալպէս վստահ եմ թէ կը սիրէ ձեզ։ Դուք իսկ ձեր աչքերով տեսաք թէ օրքան սիրալիր կերպով վարուեցաւ ձեզի հետ, հաճոյք ղգաց հարցափորձելէն՝ մինչեւ ձեր ծնողքին ժամանումը, և նոյն իսկ խնդրեց որ ձեր գծած նկարը իրեն նուիրէք։ Դեռ ինչ բանի պէտք կայ՝ ձեզ համոզելու համար։

Մարթի ձայն չհանեց. գրեթէ համոզուած էր. հակասական զգացումներու մատնուած, թէ՛ երջանիկ և թէ դժբախտ կը զգար ինքզինքը։ Բանի մը վայրկեան լուռ մնալէ յետոյ, Օր. Ճուլիա յարեց.

— Վաղը միեւնոյն ժամուն հոն պիտի երթայ ան...

Մարթի յանուն չնչաւոյ մը ընդմիջեց վարժուհին խօսքը.

— Բայց հոն չպիտի դանէ զիս, որովհետեւ մայրս Իրենոյի ատն պարտէզը, պառաւ վարժուհին կողմէ տարքուած։ Արդարեւ Օր. Ճուլիա պնդած էր որ Մարթ նկարէ պառաւ կնոջ պատկերը, դիպուածաւ իմացած ըլլալով որ Ալպէր արդէն իսկ կը ճանչնար Մարթը և յաճախ կուգար զանի տեսնելու։

Իրիկուան ճաշէն յետոյ, Օր. Ճուլիա մեծ ուրախութեան մէջ էր։ Մարթի քով նստած բազմոցին վրայ, անվերջ հարցումներ կ'ուղղէր մանկամարդ աղջկան։ Այդ հարցումներէն մէկուն սպէս պատասխանեց Մարթ.

— Դեռ նոր բաժնուած էիր մենէ, դղեակ դառնալու համար՝ երբ ան եկաւ։

— Ըսել է մէկ ժամէն աւելի ձեր քով մնացած է, դիտել տուաւ Օր. Ճուլիա, ճշմարիտ խանդավառութեան մը մատնուած։ Որքա՜ն լաւ ներշնչում մը ունեցեր եմ՝ պնդելով որ մայր Իրենոյի պատկերը գծէք։

— Ընդհակառակը, Ճուլիա, կը կարծեմ որ մեծ անխոհեմութիւն մը գործած ես...

— Ո՛չ, մարդ չանցներ այդ արահետէն. մնաց որ՝ եթէ երբեք ձեզ տեսնող ալ ըլլար, ինչ փլաս կը ծագէր ասկէ։ Ձեր ընտանիքները իրար կը ճանչնան և այցելութիւն կուտան։ Շատ բնական բան մը պիտի թուէր։

Մարթ դլուխը ցնցեց. համոզուած չէր։ Թէեւն որ տեղի ունեցած էր մայր Իրենոյի ատն պարտէզը, պառաւ վարժուհին կողմէ տարքուած։ Արդարեւ Օր. Ճուլիա պնդած էր որ Մարթ նկարէ պառաւ կնոջ պատկերը, դիպուածաւ իմացած ըլլալով որ Ալպէր արդէն իսկ կը ճանչնար Մարթը և յաճախ կուգար զանի տեսնելու։

Իրիկուան ճաշէն յետոյ, Օր. Ճուլիա մեծ ուրախութեան մէջ էր։ Մարթի քով նստած բազմոցին վրայ, անվերջ հարցումներ կ'ուղղէր մանկամարդ աղջկան։ Այդ հարցումներէն մէկուն սպէս պատասխանեց Մարթ.

— Դեռ նոր բաժնուած էիր մենէ, դղեակ դառնալու համար՝ երբ ան եկաւ։

— Ըսել է մէկ ժամէն աւելի ձեր քով մնացած է, դիտել տուաւ Օր. Ճուլիա, ճշմարիտ խանդավառութեան մը մատնուած։ Որքա՜ն լաւ ներշնչում մը ունեցեր եմ՝ պնդելով որ մայր Իրենոյի պատկերը գծէք։

— Ընդհակառակը, Ճուլիա, կը կարծեմ որ մեծ անխոհեմութիւն մը գործած ես...

— Ո՛չ, մարդ չանցներ այդ արահետէն. մնաց որ՝ եթէ երբեք ձեզ տեսնող ալ ըլլար, ինչ փլաս կը ծագէր ասկէ։ Ձեր ընտանիքները իրար կը ճանչնան և այցելութիւն կուտան։ Շատ բնական բան մը պիտի թուէր։

Մարթ դլուխը ցնցեց. համոզուած չէր։

— Վստահ եղիր որ եթէ մեզ տեսնող ըլլար՝ շատ պիտի բարկանէին։

— Ինչ փոյթ։ Էականը սա է որ ձեզ կը սիրէ ան։

— Ճուլիա, կ'աղաչեմ այդ բանը մի՛ ըսեր. մեծ դժբախտութիւն մը առաջ պիտի գայ՝ եթէ տղոյդ ըլլայ բածդ։

Բայց վարժուհին ականջ չէր կախեր այդ խօսքերուն, որոնք Մարթի սրտին ազնուութիւնը ի վեր կը հանէին։ Բայց Օր. Ճուլիա մօտենալով՝ Մարթի ձեռքերը բռնած էր ու գլուխը կը ցնցէր, լռութիւն հրամայելու համար։

— Կատարեալպէս վստահ եմ թէ կը սիրէ ձեզ։ Դուք իսկ ձեր աչքերով տեսաք թէ օրքան սիրալիր կերպով վարուեցաւ ձեզի հետ, հաճոյք ղգաց հարցափորձելէն՝ մինչեւ ձեր ծնողքին ժամանումը, և նոյն իսկ խնդրեց որ ձեր գծած նկարը իրեն նուիրէք։ Դեռ ինչ բանի պէտք կայ՝ ձեզ համոզելու համար։

Մարթ ձայն չհանեց. գրեթէ համոզուած էր. հակասական զգացումներու մատնուած, թէ՛ երջանիկ և թէ դժբախտ կը զգար ինքզինքը։ Բանի մը վայրկեան լուռ մնալէ յետոյ, Օր. Ճուլիա յարեց.

— Վաղը միեւնոյն ժամուն հոն պիտի երթայ ան...

Մարթ յանուն չնչաւոյ մը ընդմիջեց վարժուհին խօսքը.

— Բայց հոն չպիտի դանէ զիս, որովհետեւ մայրս

ներով հասատատուած է որ ամուսնութիւններ, գերութիւններ մէջ անհամաձայնութիւններ, գերութիւններ և է վերջոյ ամուսնալուծութիւններ՝ մեծ մասով այրերէն ծագում կ'առնեն»։

—Ուսմ վերջացող բառերը, գաւառականին մէջ կը հոլովուին առաւելապէս գրաբար ձեւով.—Մա՛ն, նստում՝ նստման, չինում, չինման, եւայլն։ Սակայն ոչ նուազ գործածական է նաև ալիարիկ ուսի ձեւը.— Կշռում՝ կշռումի, պրծում պրծումի, գարձեալ վերացական այս բառաբաւմբը՝ միեւնոյն առեն յոյժ քիչ գործածական՝ յոքնակի հոլով չունի գաւառական բարբառին մէջ։ Ասոնց տեղ կը գործածուին ընդհանրապէս գոյականաձեւ անուններ՝ որոնց յոքնակի չաւնենալը պարզ է արդէն։ Դրում՝ կ'ելայ դրմի։

—Ի վերջացող բաղմավանկ բառերու սեռականը գաւառաբարբառի մէջ կ'ելայ ու՝ վերջաւոր ի ձայնաւորին կորուսմամբ.—Հոգի՝ հոգու (աւելի ճիշտ՝ հուգու), հայի՝ հայու, գարի՝ գարու, խելացի՝ խելացու. դրացի՝ դրացու եւայլն։ Չի՝ կ'ելայ ձիու։ (*)

—Ի վերջացող բառերը կը հոլովուին ու կակիկ ձեւովը և ի ձայնաւորին կորուսմամբ.— Հալի՝ հալ(ը)ու. պատի՝ պատու, կոնի՝ կուու, հաչի՝ հաչու։ Այսպէս նաև՝ դեւ՝ դիւու, սեւ՝ սիւու, խեւ՝ խիւու։

—Ժամանակ ցուցնող բառերը՝ տարի, տիս, շաբաթ, օր առաւօտ, ցերեկ իրիկու(ն), գիշեր եւայլն կը հոլովուին գաւառաբարբառին յատուկ միօրինակ մէկ ձեւով.— Տարեան, տմեան, շաբթեան, օրեան (բացառաբար կ'ելայ նաև աւուր)։ Առատան կամ առաւօտեան (կ'ելայ նաև առաւտան)։ Ցերեկեան, իրիկեան, գիշերեան եւն.։ Մահ բառն ալ բացառաբար, կ'ելայ մահեան։ Ամառ, ձմեռ, վաղ, այսօր, երէկ, առաջ, եւն.։ Ժամանակային բառերն ալ անխտիր կը հոլովուին եան հոլովաձեւով։

—Ցով վերջացող բոլոր բառերը գաւառաբարբառի մէջ առանց լի՝ ա՛ռ՛ էն, և կը հոլովուին աբն փոխարէն հով՝ միացած ն յօդին՝ հայցականի մէջ.— Բահանա՝ քահանեն, ասասնա՝ ասասնեն, կապա՝ կապեն՝ (հայցական)։ Իսկ յոքնակին կ'ելայ է.ի մը յաւելումով.—Բահանեք, Սասանեք, կապեք, Ադեք (աղաներ) եւն.։ Եզակի սեռականը կը կազմուի վերջաւոր աբն փոխարէն ի դնելով.—Բահանի, սասանի, կապի եւն.։

—Ո վերջաւորող բառերն հոլովի մէջ անպայման կը կակուղնան յով մը՝ հոլովմնիչներուն սկիզբը.—Ի՛լ՝ խ՛լոյ, կակ՝ կակոյ, չ՛լ՝ չ՛լոյ եւն.՝ (խալ, հայր, չիլ եւն.)։

—Վերջին վանկին մէջ ա ձայնաւորն ունեցող բառերն առանց բացառութեան կը ձգեն աբ՝ հոլովի մէջ.—Աման՝ ամ՛նի, տաւան՝ տա՛նի, բերան՝ բեր՛նի, ճակատ, ճակ՛տի, սեղան՝ սեղ՛նի, մէրան՝ մէր՛նի, կալան՝ կալ՛նի եւն.։

—Ի պարունակող միավանկ բառերը, հոլովի մէջ անխտիր կը կորսնցնեն ի տառը.—Ցից՝ ցցի, գիրք՝ գրքի, ծիծ՝ ծծի, միտ՝ մտի, գիր՝ գրի եւն.։

—Ծոյր. 1. Որոշիչ յոյր գաւառաբարբառի մէջ գրեթէ անձայն է։ Անշրաժեշտ պարագաներու մէջ միայն կը գործածուի ն յոյր։ 2. Անորոշ յոյր կը գործածուի երեք տրոյ ձեւով, մը, մ՝, բմ։ Մը կը գործածուի քիչ անդամներ՝ երկու բաղձայնի մէջ ընկած պարագային։ Մ՝ (ապաթարցով) կը գործածուի երբ իրմէ վերջ ձայնաւոր հանդիպի.—Ժիւկ մ՝ ու ժամանակ մ՝ մ...։ Մէկ ձի մ՝ է տ...։ եւն.։ Ըմ ձեւն իր կարգին երկու նրբութեամբ կը գործածուի, ըմ և ՝մ (ապաթարցն՝ ի ջնջումով)։ Այսպէս ըմ ձեւը կը գործածուի երբ նախընթաց բառին վերջին վանկը շեշտուի, օրինակ.—Վա՛ռ ըմ նեղ ընկաւ։ Մոլորն հա՛ւքըմ կար. թղթի՛կ ըմ գրեմ եւն։ Եւ ՝մ կը գործածուի երբ աւելի արագ արտասանուի նախադասութիւնը կամ իրմէ առաջ բաղձաձայնով վերջացած ըլլայ բառը.—Մէկ խնդիրք ՝մ կ'ընեմ։ Մէմէկ տեղ ՝մ ցրուաւ գնաց։ եւայլն։ Մրն անորոշ և պէտք է ըսել առանձուկ յոյր բնաւ գոյութիւն չունի գաւառաբարբառին մէջ։

ՇԻՆՄԻՐ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ԸՆԹԱՑՔ ԹՈՒՄԲԱՆՈՒԹԵԱՆ, տարբ. Ա. և Բ. տարի
Ծարենց՝ Զ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Սոյն դասագիրքը կը պարունակէ՝ քուտարուքիւն, չորս գործող., հասարակ և տասանորդական կոտորակ, երկրաչափական գլխաւոր ձեւեր և պարզ ծանօթութիւններ, 54 շանեկան պատկերներ ու ձեւեր։ Ամէն հարց ու խնդիր օսմանեան չափերու և դրամներու վրայ հիմնուած է։

Գործին սկիզբը լիովին բացատրուած է ուսուցման եղանակը, որով ամեն ծնողի ալ կրնայ դիւրաւ սորվեցնել իր զաւկին։ Պատ. Տնօրէնք գրատունը դիմելով օրինակ մը ձրի կ'առնեն. գաւառի գրավաճառք և անօրէնք 50 փարայի բաշխելի փուլ պէտք է ղրկեն իրը ծանք։

Գինն է՝ 4½ ղրուշ և զեղչը 30 առ %։

Վ. Ե. Բակոբեան ԱՆԴՈ.—ՀԱԵ. բառգիրք, Ա. տիպ, ընտիր թղթով, փոխան 1 ոսկիի, բացառաբար կը ղրկուի 50 դրուշի, անկորուստ և ուղուած տեղը։

ԸՆԹԱՑՔ ԸՆԹԵՐՑ.—Դպրոցի գիրքը, նոյն հեղինակէն, 6 մաս, 2ը մանկապարտէզի և 4ը նախակրթարանի, պատկերազարդ. չառ գնողներու մեծ զեղչ։

Բառգիրք ՀԱՅ.—ԳԱՂԴ., Ե. Տէմիրճիպաշեան, քառմոնէ 15 և փառակալմ 17.5։

Այս գիրքերը անփոխոխ և փուրով առանալու համար դիմել ուղղակի կեդրոնատեղին՝ Զ. Թորոսեան, գրավաճառ Պանչէ Դարբ, Բասիր Փաշա խան Կ. Պոլիս։

10—3

(*) Տարի (ժամանակ ցուցնող) բառը կը հոլովուի Տարւան։ Տեսնել ժամանակ ցուցնող բառերը քիչ վերը։

ԱՌՏՆԻՆ ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Տղոց մէջ կամ ուրիշ գրգռիչ անունը ալու չէ բնաւ։ Ցանկակի մէջ ուսող տղաք ջղային և գրգռուն կ'ելան։ Այս պատճառաւ կամենիր երախաներուն ալ մի՛ ջուր տալու չէ երբեք։ Բայց սնալ է նաեւ այն կարծիքը թէ տղոց բնաւ մեղէն տալու չէ։ Խառն ուտեստ մը մարդուս ամբողջ կեանքին համար պահանջելի է միշտ։ Սակայն երախաները բնականաբար բացառութիւն կը կազմեն ասկէ. անոնց համար կաթը շատ լաւ անուն է միշտ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՔԱՆԱՏԱ ԵՒ ՃԱՐՈՆ

Բրիտանական Բոլտպիկ մէջ ճարտնական գաղթականութեան ծանալումը, ինչպէս յայտնի է, անշրաժեշտ ընծայեց Թոքիօ ղրկել Բանատայի Թղթատարական նախարար Պ. Լէմինէան։ Լոնտոնէն վերնական թերթերուն ուղղուած տեղեկութեանց նայելով, դիտել կը տրուի թէ Պ. Լէմինէօ, իր պաշտօնը կատարելէ առաջ Լոնտոն պիտի ներքեայ՝ Անգլիոյ արտաքին գործոց ու գաղթային նախարարներուն հետ խորհրդակցելու, այլ ընդհակառակը ուղղակի Թոքիօ կ'երթայ։ Ուրեմն Բանատա այնպէս կը նկատէ թէ ինք ալ բրիտանական տէրութեան մէկ մասն է։ Այս պարագան ցոյց կուտայ թէ ո՛չ միայն Լոնտոնի կառավարութիւնը վստահութիւն ունի Բանատայի Դէսպիճին վրայ, այլ նաեւ այն իրողութիւնը թէ բրիտանական տէրութեան մեծ անդամներուն և մանաւանդ Բանատայի դիրքը ո՛րքան զօրացած է։ Վիեննայի թերթերը կը յաբեն.— «Այսու հանդերձ սխալ պիտի ըլլայ այդ պարագային մէջ տեսնել որ Լոնտոնի մէջ ստակդրոնացման հակումներ կը արիան։ Բանատայի զօրաւոր դիրքը և իր կառավարութեան ընթացքը, Ճարոնի հետ եղած գործը կարգադրելու մասին—ընթացք մը որ վստահութիւն կը ներշնչէ— սա իրողութիւնը առաջ կը բերեն որ Բանատա կրնայ Թոքիօ ղրկել իր պատուիրակը՝ իրեւ ներկայացուցիչ բրիտանական տէրութեան։ Կրնայ ըլլալ նաեւ որ, անգլուհարանական դաշնադրութեան բերմամբ, անգլիական վարիչ չրջանակներուն աւելի հանձնի երեւցած ըլլայ որ Ճարոնի հետ կարգադրութիւն մը ընելու բանակցութիւնները վարէ ո՛չ թէ Լոնտոնի, այլ Օթաւայի արտաքին գործոց պաշտօնատանը։ Թոքիոյի անգլիական դեսպան Սըր Բլոտ Մաքտոնալտ հրամանագրատուաց որ, Պ. Լէմինէան երբ Թոքիօ ժամանէ, Ճարոնի կառավարութեան ներկայացնէ իրեւ Բանատայի նախարար։ Անշուշտ Օթաւայի մէջ մեծ գոհունակութիւն կը դտան։»

ԼԱ ՀԷԻ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Թայմզ կը հրատարակէ Լա Հէի Դեսպանախորհուրդին մէջ ռուսական պատուիրակ Պ. Պէլոմանի կողմէ անգլիական պատուիրակ Սըր Էտուարտ Գրէյի ուղղուած ընդարձակ նամակ մը, որով Պ. Պէլոման կը քննադատէ Դեսպանախորհուրդին կողմէ քուէարկած տեղեկագրական պարտաւորիչ իրաւարարութեան ծրագիրը։ Ռուսական պատուիրակը այնպէս կը նկատէ թէ եղած վերապահումներով այդ ծրագիրը ա՛նքան տարտամ ու առաձգական հանգամանք մը կը ստանայ որ խնդիր է դիտել թէ առաջարկուած սկզբունքէն ի՛նչ մնացած է։ Կը յարէ թէ իրողութեանց տարամարանութիւնը ամէն կեդրոններէ աւելի զօրաւոր եղած է և թէ աշխարհի ամբողջ դիւանագիտութիւնը ողջմտութեամբ չէ գործած պարտաւորիչ իրաւարարութեան խնդրոյն մէջ։

ՄՈԼԹՔԷ-ՀԱՐՏԷՆԻ ԴԱՏԸ

Տօքթ. Հիրշֆելտ և Տօքթ. Մէրցպախ, իրեւ մասնագէտ, ներկայ կը գտնուին Մոլթքէ-Հարտէնի դատավարութեան։ Ատոնց պաշտօնն է դատարանին բացատրութիւններ տալ Իսլէնպուրկի իշխանին, Մոլթքէ կոմսին և ուրիշներուն վերագրուած բարոյական արտասովոր վիճակին նկատմամբ։ Թէեւ վկաներուն ըսածներէն աւելի բան մը չեն յայտներ, սակայն անոնց գիտական բացատրութիւնները և բանալիները չտեսկան են։ Տօքթ. Հիրշֆելտ յայտարարեց թէ դատավարութեանց միջոցին գիտական համոզում գոյացուցած է որ Մոլթքէ զօրավարը բնական ու բնածին արատութիւններով, որոնց գիտակցութիւնը չունի, մարդոց ընդհանուրէն տարբեր զգայականութիւն մը ունի։ Տօքթ. Հիրշֆելտ բացատրեց թէ բարոյական արտասովոր վիճակ ըսուածը ռամիկին ըմբռնածին պէս չէ։ Գիտունները դայն կը նկատեն սիրային հակում մը երկու արերու միջեւ, պղտոնական վիճակի մէջ մնան թէ ոչ։ Մոլթքէ կոմսը կը կրէ այդ վիճակին բոլոր ախտանիշերը։ Տօքթ. Հիրշֆելտ բարոյական այդ արտասովոր վիճակին հոգեբանական նկարագրութիւնը ըրաւ. առոր առթած կիրքին նրբութիւնները բացատրեց, ըսելով որ հիւանդութեան արդիւնք չէ, այլ թէ նոյն իսկ կարելի է բնական հակումներու կարգը դասել։ Տարակոյսներ հոմանիշ չէ հակաբանական։ Գիտունը յարեց թէ Լինար կոմսը որ սիրային նամակներ գրած է դիւնօրներուն, վերջգիտալ բարոյական արտասովոր վիճակին մեծ մէկ տիպերը կը ներկայացնէ, բայց ուրիշներ ալ կան որոնք իրենց այդ հակումը կը ծածկեն այն ատենն որ ոչ օր կը նշմարէ զայն։ Գիտական-հոգեբանական այս քննասխսութիւնը շատ կը մտնայ Մոլթքէ-Հարտէնի դատին երկու կողմերէ և դատարանին կողմէ եղած հարցումներուն հետեւանքով։ Այդ հարցումներէն մէկին պատասուա, զոր Պ. Հարտէն ուղղեց տօքթ. Հիրշֆելտի, Մոլթքէ կոմսը ինքզինքէն ելաւ։ Պ. Հարտէն ըսաւ.— «Նայեցէ՛ք անձնական դատապարտին. սովորաբար մարթը գեղեցկացնող օծանելիքներ կը գործածէ։ Բա՛ք մէկէ բրուսիայի զորավարին սովորական տիպարը կը ներկայացնէ՝։» Մոլթքէ կոմսը ոտքը գետնին կը զարնէ և կ'ուզէ իր սպասաւորները բերել տալ՝ հատատելու համար թէ երեսը կարմիր չի ներկեր։ Տօքթ. Հիրշֆելտ, իր բացատրութիւնները շարունակելով, կ'ըսէ թէ նշանաւոր նկարիչ Միքէլ Անճէլօ ալ նոյն հակումը ունէր, ինչպէս նաեւ Վիրգիլիոս, Հորաս, Շէյքսբիր, Ռիչարտ Վակներ եւայլն։ Հակառակ այդ բաղդատութեանց և այդ մեծանուն մարդոց իրեն ընկերակից տրուելուն, Մոլթքէ կոմսը նորէն կը յայտարարէ թէ ինք այդ տեսակ մարդ չէ. Նաեւ նորէն կ'ըսէ թէ հրաժարելուն պատճառը այն էր որ ո՛րքան ատեն որ Պ. Հարտէնի զրպարտութիւնները չկրնար չախչախել, պիտի չկրնար պաշտօնի վրայ մնալ. Նաեւ կ'ըսէ.— «Կը յուսամ թէ դատարանը, ամբաստանեալին նկատմամբ արուելիք վճիռը որոշելուն առթիւ, նկատողութեան պիտի առնէ սա պարագան թէ դիրքս ու պատիւս ձեռքէս խլեց։» Տօքթ. Մէյցպախ, զոր Մոլթքէ կոմսը հրաւիրել տուած էր, Տօքթ. Հիրշֆելտէն տարբեր եզրակացութեան մը յանգեցաւ. բաւ թէ Մոլթքէ կոմսին փիւրիքական անկարողութիւնը ամբաստանութեանը մէջ կրնայ մասնաւոր պատճառներէ առաջ գալ, մարմնական անդիմադրելի հակակրութենէ՝ կնոջ այս կամ այն առանձնայատկութիւնը ներէն առաջ եկած. ատոր համար կարելի չէ մեղադրելի նկատել կոմսին բարքերը ընդհանուր կերպով։ Մոլթքէ կոմսը ռանդոմ, տեսլապաշտ բնութիւն մը ունի, բայց իր սեռական կեանքը անքննադատելի է և Տիկին ֆոն Էլպէի դիտողութիւնները արդիւնք են փիւրիքական պարզ անկարողութեան մը։ Մոլթքէ զօրավարը իրրեւ հիւանդութիւն նկատուած խարշում մը չունի կիներու մասին ընդհանուր կերպով։ Այս զրոյցը տարածած է Տիկին ֆոն Էլպէ. Նաև Մոլթքէ կոմսին վերագրուած անխոսավանելի բարքերու վերաբերածները։ Տիկին ֆոն Մարվից պատասա է այդ մասին վկայելու։ Պ. Հարտէնի փաստաբանը այդ պարբերութիւնը մատնիչ ըրաւ, ըսելով որ Տօքթ. Մէրցպախ ազդուած է այն անձերէն որոնց վկայութիւնները լսուած չեն դատավարութեան պահուն. հետեւաբար փաստաբանը պահանջեց Տօքթ. Մէրցպախի յայտարարութիւնները մերժել։ Դատարանը հաւանեցաւ, որպէսզի հանդերձ որ ուրիշ մասնագէտներու ներկայանալուն պէտք չկայ։ Պ. Հարտէնի փաստաբանը պահանջեց հրաւիրել Լայբցիկեր Նոյհսքի Նախարիխրեանի խմբագրապետ Պ. Լիմանը, որ պիտի վկայէր Պիզմարք իշխանի մէկ խօսքը՝ ակնարկելով Իսլէնպուրկի իշխանին վերագրուած բարոյական անսովոր վիճակին։ Դատարանին նախագահը էտպէտ ուելի առաջ առնել խնդիրը։ Իրրեւ վկայ հրաւիրուեցաւ հաղարապետ ֆոն Հիւլզէն։ Պ. Հարտէնի փաստաբանը պահանջեց վկայէն՝ ըսել թէ ի՞նչու համար Մոլթքէ կոմսը, Իսլէնպուրկի իշխանը և Հէնցաու կոմսը դադրած են իրենց պաշտօններէն։ Վկան պատասխանեց թէ ճիշդ տեղեկութիւն չունի. պաշտօնագիրներ անցած են իր ձեռքը այդ խնդրոյ համար, բայց Իսլէնպուրկի իշխանին նկատմամբ բան մը չի գիտեր։ Պ. Հարտէնի փաստաբանը հարցուց թէ պաշտօնական չրջանակին դուրս բան մը չէր բաւած Իսլէնպուրկի իշխանին հրաժարելուն նկատմամբ։ Ցն Հիւլզէն հաղարապետը, որ ներքին բաւական պայքարի մը ենթարկուած էր, յայտարարեց թէ կ'ըսուէր որ Իսլէնպուրկի իշխանը անբնական հակումներ ունէր, որոնք հրապարակած ըլլալով անոր մեռած էին։ Այդ զրոյցները լսած էր իրեն համար վստահելի սպաներէ. կառաբելապէս կը կարծուէր թէ Իսլէնպուրկի իշխանը այդ պատճառով հրաժարած է։ Զուխուլնցիի հրատարակութենէն առաջ Մոլթքէ կոմսը գիտնալու էր Իսլէնպուրկի իշխանին նկատմամբ եղած զրոյցները։ Մոլթքէ զօրավարին համար ալ կ'ըսուէր թէ մեծնոյն պատճառներով դադրած էր Պերլինի կառավարչի պաշտօնէն։ Վկան ըսաւ թէ Հէնցաու կոմսին նկատմամբ բան մը չի գիտեր։ Մոլթքէ կոմսը ֆոն Հիւլզէն հաղարապետին մօտենալով ցած ձայնով հարցուց թէ բարձրագոյն հրաման մը կայ, ուրեմ ինք տեղեկութիւն չունենար։ Նախագահը պահանջեց որ այդ հարցումը կրկնէ բարձր ձայնով, սակայն ֆոն Հիւլզէն հաղարապետը չուզեց պատասխանել։ Նախագահը արտօնեց զայն մեկնելու. Նաև յայտարարեց թէ վկաներու ունկնդրութիւնը աւարտած է։ Երբ դատավարութիւնը աւարտեցաւ, դուրսը մեծ բազմութիւն մը կը սպասէր, որ հանկարծ թիւն յայտնեց Պ. Հարտէնի և անոր փաստաբանին. Նաև սպասեց Մոլթքէ կոմսին, սակայն այս վերջինը կողմնակի դուռնէն մը արդէն մեկնած էր։

— Շաբաթ օրուան դատավարութեան համար Պ. Հարտէնի ժամանած պատուն նորէն բազմութիւնը համակրական ցոյցեր ըրաւ. իսկ Մոլթքէ կոմսին նկատմամբ հակակրութիւն յայտնեց։ Դատարանը եռ կեցաւ լսելէ Իսլէնպուրկի իշխանին վկայութիւնը, որ անշուշտ չտեսկան պիտի ըլլար։ Մոլթքէ կոմսը նորէն յայտարարեց թէ Զուխուլնցիի հրատարակութենէն ետքը հրաժարած էր պաշտաւութեան զգացումի մը անսալով։ Ցետոյ խօսք առաւ Մոլթքէ կոմսին փաստաբանը. յայտարարեց թէ իր պաշտպանեալին ու անոր բարեկամներուն վերագրուած արարքները մեծ զրոյցի կը պատճառեն, թէ Հարտէն ճարտարութեամբ կազմակերպած էր Իսլէնպուրկ-Հէնցաու-Մոլթքէի դէմ զրպարտութիւնը։ Իսլէնպուրկի իշխանը ու Մոլթքէ կոմսը քառասուն տարուան բարեկամներ էին՝ արուեստագիտական միեւնոյն ճաշակները ունենալով. այդ բարեկամական սիրոյն ներմութիւնը անբնական բարքերու չի կրնար վերագրուիլ։ Պ. Հարտէն շեշտած էր իր զրպարտութիւնները, որպէս զի յուզում պատճառէ բարձրագոյն չրջանակներուն մէջ։ Ի՛ուզէր սը Իսլէնպուրկի իշխանը ու Մոլթքէ կոմսը պաշտօնական ըլլան։ Փաստաբանը յարեց թէ ենթադրելով իսկ որ ըսուած անբնական արարքները տեղի ունեցած ըլլան, առանց քաղաքականութեան հետ առնչութիւն մը չունին։ Պ. Հարտէն քաղաքականութեան մէջ տարբեր կարծիքներ ունենալուն համար յերիւրած է այդ զրպարտութիւնները։ Մոլթքէ կոմսը քնաւ գործած չէ իրեն վերագրուած արարքները։ Պ. Հարտէնի փաստաբանը՝ Պ. Պէրլնթայն հակառակը պնդեց. բաւ թէ Իսլէնպուրկի իշխանին խիղճը թեթեւ մարբար ըլլար, անշուշտ օգնութեան պիտի փութար իր քառասուն տարուան բարեկամին՝ այս մեծ անիծումն զայն ազատելու համար։ Եթէ Մոլթքէ կոմսը զօրաւոր եղած ըլլար, պէտք էր որ Իսլէնպուրկի իշխանին վկայութիւնը պահանջէր անպատճառ։ Պ. Պէրլնթայն ըսաւ թէ Մոլթքէ կոմսը քանի որ այդ կերպով կը վարուի իր կնոջ հետ, ինչպէս ըրած է դատարանին առջև, անշուշտ ամէն բանի կարող է ազատելու իր վնասուած չահերը։ Հարտէն արժանիքը ունեցաւ այդ տեսակ անարժան մարդերը ջախջախելու։ Մոլթքէ կոմսը յայտարարեց թէ կրնար ուրիշներու պէս լուութեան ու մոռացումի մէջ ապրանալիս, սակայն այնպէս չէր ըրած, վասն զի անմեղ էր և իր անմեղութիւնը հաստատելու համար կը տոկար երեք օրերու այդ դառն փորձութեանց։ Մոլթքէ կոմսը նորէն ինքզինքը արդարացուց։ Երբ ամէն կը նստէր, ունկնիրները կաթկացութեան ու հաւանութեան նշաններ ցոյց տուին։ Պ. Պէրլնթայն յայտարարեց թէ Մոլթքէ կոմսը չաւոնց տեղեակ էր իր բարեկամաց արարքներուն։ Պահանջեց դատարանէն լսել Համբուրկի Թատրոնին անօրէն ֆոն Պերկէր հաղարապետը որ Իսլէնպուրկի իշխանին և Մոլթքէ կոմսին հետ խօսած է Զուխուլնցիի յօդուածներուն համար կազմակերպութիւն մը ընելու նպատակով։ Այդ միջոցին Մոլթքէ կոմսը, բուռն յուզումի մը ենթարկուած, առաջին անգամ ըլլալով խոստովանեցաւ թէ Պատն ֆոն Պերկէր արդարեւ նոյեմբեր ամսուն իրեն հետ խօսած էր Զուխուլնցիի յօդուածներուն համար, սակայն ըսաւ թէ ըստ ինքեան հետաքրքրութեան համար, զայն ընդունելու պէտք չկայ։ Պ. Հարտէնի փաստաբանը պահանջեց հրաւիրել Լայբցիկեր Նոյհսքի Նախարիխրեանի խմբագրապետ Պ. Լիմանը, որ պիտի վկայէր Պիզմարք իշխանի մէկ խօսքը՝ ակնարկելով Իսլէնպուրկի իշխանին վերագրուած բարոյական անսովոր վիճակին։ Դատարանին նախագահը էտպէտ ուելի առաջ տանիլ խնդիրը։ Իրրեւ վկայ հրաւիրուեցաւ հաղարապետ ֆոն Հիւլզէն։ Պ. Հարտէնի փաստաբանը պահանջեց վկայէն՝ ըսել թէ ի՞նչու համար Մոլթքէ կոմսը, Իսլէնպուրկի իշխանը և Հէնցաու կոմսը դադրած են իրենց պաշտօններէն։ Վկան պատասխանեց թէ ճիշդ տեղեկութիւն չունի. պաշտօնագիրներ անցած են իր ձեռքը այդ խնդրոյ համար, բայց Իսլէնպուրկի իշխանին նկատմամբ բան մը չի գիտեր։ Պ. Հարտէնի փաստաբանը հարցուց թէ պաշտօնական չրջանակէն դուրս բան մը չէր բաւած Իսլէնպուրկի իշխանին հրաժարելուն նկատմամբ։ Ցն Հիւլզէն հաղարապետը, որ ներքին բուռն պայքարի մը ենթարկուած էր, յայտարարեց թէ կ'ըսուէր որ Իսլէնպուրկի իշխանը անբնական հակումներ ունէր, որոնք հրապարակած ըլլալով անոր մեռած էին։ Այդ զրոյցները լսած էր իրեն համար վստահելի սպաներէ. կառաբելապէս կը կարծուէր թէ Իսլէնպուրկի իշխանը այդ պատճառով հրաժարած է։ Զուխուլնցիի հրատարակութենէն առաջ Մոլթքէ կոմսը գիտնալու էր Իսլէնպուրկի իշխանին նկատմամբ եղած զրոյցները։ Մոլթքէ զօրավարին համար ալ կ'ըսուէր թէ մեծնոյն պատճառներով դադրած էր Պերլինի կառավարչի պաշտօնէն։ Վկան ըսաւ թէ Հէնցաու կոմսին նկատմամբ բան մը չի գիտեր։ Մոլթքէ կոմսը ֆոն Հիւլզէն հաղարապետին մօտենալով ցած ձայնով հարցուց թէ բարձրագոյն հրաման մը կայ, ուրեմ ինք տեղեկութիւն չունենար։ Նախագահը պահանջեց որ այդ հարցումը կրկնէ բարձր ձայնով, սակայն ֆոն Հիւլզէն հաղարապետը չուզեց պատասխանել։ Նախագահը արտօնեց զայն մեկնելու. Նաև յայտարարեց թէ վկաներու ունկնդրութիւնը աւարտած է։ Երբ դատավարութիւնը աւարտեցաւ, դուրսը մեծ բազմութիւն մը կը սպասէր, որ հանկարծ թիւն յայտնեց Պ. Հարտէնի և անոր փաստաբանին. Նաև սպասեց Մոլթքէ կոմսին, սակայն այս վերջինը կողմնակի դուռնէն մը արդէն մեկնած էր։

— Շաբաթ օրուան դատավարութեան համար Պ. Հարտէնի ժամանած պատուն նորէն բազմութիւնը համակրական ցոյցեր ըրաւ. իսկ Մոլթքէ կոմսին նկատմամբ հակակրութիւն յայտնեց։ Դատարանը եռ կեցաւ լսելէ Իսլէնպուրկի իշխանին վկայութիւնը, որ անշուշտ չտեսկան պիտի ըլլար։ Մոլթքէ կոմսը նորէն յայտարարեց թէ Զուխուլնցիի հրատարակութենէն ետքը հրաժարած էր պաշտաւութեան զգացումի մը անսալով։ Ցետոյ խօսք առաւ Մոլթքէ կոմսին փաստաբանը. յայտարարեց թէ իր պաշտպանեալին ու անոր բարեկամներուն վերագրուած արարքները մեծ զրոյցի կը պատճառեն, թէ Հարտէն ճարտարութեամբ կազմակերպած էր Իսլէնպուրկ-Հէնցաու-Մոլթքէի դէմ զրպարտութիւնը։ Իսլէնպուրկի իշխանը ու Մոլթքէ կոմսը քառասուն տարուան բարեկամներ էին՝ արուեստագիտական միեւնոյն ճաշակները ունենալով. այդ բարեկամական սիրոյն ներմութիւնը անբնական բարքերու չի կրնար վերագրուիլ։ Պ. Հարտէն շեշտած էր իր զրպարտութիւնները, որպէս զի յուզում պատճառէ բարձրագոյն չրջանակներուն մէջ։ Ի՛ուզէր սը Իսլէնպուրկի իշխանը ու Մոլթքէ կոմսը պաշտօնական ըլլան։ Փաստաբանը յարեց թէ ենթադրելով իսկ որ ըսուած անբնական արարքները տեղի ունեցած ըլլան, առանց քաղաքականութեան հետ առնչութիւն մը չունին։ Պ. Հարտէն քաղաքականութեան մէջ տարբեր կարծիքներ ունենալուն համար յերիւրած է այդ զրպարտութիւնները։ Մոլթքէ կոմսը քնաւ գործած չէ իրեն վերագրուած արարքները։ Պ. Հարտէնի փաստաբանը՝ Պ. Պէրլնթայն հակառակը պնդեց. բաւ թէ Իսլէնպուրկի իշխանին խիղճը թեթեւ մարբար ըլլար, անշուշտ օգնութեան պիտի փութար իր քառասուն տարուան բարեկամին՝ այս մեծ անիծումն զայն ազատելու համար։ Եթէ Մոլթքէ կոմսը զօրաւոր եղած ըլլար, պէտք էր որ Իսլէնպուրկի իշխանին վկայութիւնը պահանջէր անպատճառ։ Պ. Պէրլնթայն ըսաւ թէ Մոլթքէ կոմսը քանի որ այդ կերպով կը վարուի իր կնոջ հետ, ինչպէս ըրած է դատարանին առջև, անշուշտ ամէն բանի կարող է ազատելու իր վնասուած չահերը։ Հարտէն արժանիքը ունեցաւ այդ տեսակ անարժան մարդերը ջախջախելու։ Մոլթքէ կոմսը յայտարարեց թէ կրնար ուրիշներու պէս լուութեան ու մոռացումի մէջ ապրանալիս, սակայն այնպէս չէր ըրած, վասն զի անմեղ էր և իր անմեղութիւնը հաստատելու համար կը տոկար երեք օրերու այդ դառն փորձութեանց։ Մոլթքէ կոմսը նորէն ինքզինքը արդարացուց։ Երբ ամէն կը նստէր, ունկնիրները կաթկացութեան ու հաւանութեան նշաններ ցոյց տուին։ Պ. Պէրլնթայն յայտարարեց թէ Մոլթքէ կոմսը չաւոնց տեղեակ էր իր բարեկամաց արարքներուն։ Պահանջեց դատարանէն լսել Համբուրկի Թատրոնին անօրէն ֆոն Պերկէր հաղարապետը որ Իսլէնպուրկի իշխանին և Մոլթքէ կոմսին հետ խօսած է Զուխուլնցիի յօդուածներուն համար կազմակերպութիւն մը ընելու նպատակով։ Այդ միջոցին Մոլթքէ կոմսը, բուռն յուզումի մը ենթարկուած, առաջին անգամ ըլլալով խոստովանեցաւ թէ Պատն ֆոն Պերկէր արդարեւ նոյեմբեր ամսուն իրեն հետ խօսած էր Զուխուլնցիի յօդուածներուն համար, սակայն ըսաւ թէ բաղդատելի առաջ ուզած էր ապացոյցներ ձեռք բերել, նոյն իսկ ընդհանուր դատախազը, գաղթականութիւն առաջ չբերելու համար դատավարութիւնը մերժած ըլլար, ինչպէս որ պատահեցաւ։ Դատավարութիւնը ընդհատուեցաւ ժամ 3ին, երկու ժամ վերջը վերսկսելու պայմանով։

ՔԱԼԱՊՐԻՈՅ ԵՐԿՐՍԵՌԱԾԸ

Հառնէն Ֆէրրուծանօ գացած Թղթակից մը սապէս կը պատմէ իր տեսածները.—«Երկիրը, որ իր եղական դիրքով մեկուսացած է աշխարհի մնացած մասէն, հիւսի իր վիճակին մէջ լքուած է։ Ճամբաները փակուած են հեղեղումներ անձրեւներէն։ Աղէտէն ողջ մնացողները իրենց կորսնցած ընտանիքներուն առջև կ'ապրին, միշտ նայելով ուերակներուն վրայ։ Զինուորները մեծ դժուարութեամբ կը հասնին այդ տարաբախտ անձերը՝ հեռանալու, որպէս զի կաբենան մարդեր ազատել հոն ուր կարելի է, բայց դժբախտաբար ամէն կողմ անճանաչ և ջախջախուած դիակներ միայն կը գտնուին։ Ահռելի տեսարաններ կը պարզուին։ Տան մը փլատակներուն տակէն երիտասարդ մը ազատեցաւ ողջ առողջ։ Կարասիներու դէպի մը տակ մնալով չէր մեռած։ Ամէն օր կը փութայ դայն ողջագուրելու և քաջալերելու, սակայն խեղճը խնայեղ ակնարկ մը կը նետէ չորս կողմը գտնուողներուն վրայ, յետոյ յանկարծ կը սկսի փախչիլ, դիւահարի մը պէս գոչելով։ Տակաւին յայտնի չէ թէ ճչդէ՝ ո՛րքան տարաբախտներ զոհ գացած են այդ աղէտին, վասն զի փլատակներու տակէն հանուած դիակներուն թիւը հեռդհեռէ կ'աւելնայ։ Երկրաշարժը պատահած ատեն բնակիչները կանուխ պատկած էին իրենց սովորութեան համաձայն, այդ պատճառով է որ զոհերը բազմաթիւ են։

—Զօրաւոր բոլորովին կործանած է. տուներու փլատակները իրարու վրայ դիզուած են. չատերը փլատակներուն տակ մնացած են։ Պովա և Սգիլօ քաղաքներ կիսովին կործանած են։ Բանֆոտուրի անբնակելի է։ Սան-Լորէնցոյի մէջ դրեթէ բոլոր տուները փլած են։ Աւէն տեղ ողջ մնացած բնակիչները վերամկերէ և անկողնի սաւաններէ վրաններ կանգնած են, որոնց տակ կը պատսպարուին։ Չեն ուզեր կիսատ տուները դառնալ, վասն զի երկրաշարժի ցնցումները տակաւին կը չարունակուին։ Մինչեւ հիմա արձանագրուած մեռեալներուն թիւն է ութ հարիւր. դեռ յայտնի չէ թէ ո՛րքան մարդ փլատակներու տակ կը գտնուին երկրի մը մէջ որ երկու տարուան միջոցին երկրորդ անգամ ըլլալով կը վերնասուի երկրաշարժէն։

—Ամբողջ Իտալիոյ մէջ մեծ եռանդ մը կը տիրէ՝ նպաստելու համար երկրաշարժէն մեռնասուածներուն։ Ամէնէն առաջ Վիգդոր Էմմանու

յարէ թէ ընդհակառակը պակաս են, վասն զի աւանդի այդ գործողութիւնը «քսէնէքսիան»ներու վրայ կը կատարուի, մինչդեռ վճարմանց յեռաձգման լուրը ե՛ր եւաս ելած ըլլալով, անչուշտ գործարանի տէրերը պիտի չյանձնէին ճամբան գանուող իրենց ապրանքները, որպէս զի աւանդներու արժէքը Իպէօղլը վաճառաւան ըսածին չափ է։

—Մանուշուեցաւ թէ Բէրայի սեղանաւորներէն Պ. Մոիզ առջի օրը առեւտրական երկրորդ դատարանին դիմելով պահանջած էր Իպէօղլը վաճառաւանէն իր առնելիքներէն 250 ոսկին, որուն պայմանաժամը հասած է և թէ դատարանը մինչեւ երէկ պայմանաժամ տուած էր նոյն վաճառաւան, այդ գումարը դատարանին արկղին յանձնելու համար։ Իպէօղլը վաճառաւանէն Իլաք Պէհար, երէկ, նոյն դատարանին ներկայանալով 250 ոսկին յանձնեց արկղին։

—Պահանջատէրերուն հաւանութեամբ Իպէօղլը վաճառաւան քանձիէօղլօռ կարգուած է Պ. Օսէօ։

ԴԱՍԱՊԱՆԱՏՈՒՆՆԵՐԸ. — Ռուսիոյ դեսպանատունը՝ այս շաբաթ և Աւստրիոյ ու Գերմանիոյ դեսպանատուններն ալ յաւելիկայ շաբաթու Վերին Վսափորէն Բերա պիտի փոխադրուին։

—Թաթոյց դեսպանը որ Մեծ-Կղզի կը գտնուէր, առջի օրը, Պոլիս վերադարձաւ։

ԲԱՆՊԱԿ. — Աղեքսանդրիայէն կը գրեն թէ 45 քիլոն 100 ֆր.ի ծախուող բամպակի գինը թէեւ բաւական իջած էր, բայց հիմա 90—95 ֆր. կը վաճառուի։ Ցանուաբերն ու մարտին յանձնուելու համար կնքուած պայմանագրութեանց մէջ գինը 100 ֆր. է։ Եգիպտոսի բամպակը եթէ 60 ֆր.էն աւելի ծախսի, մշակողներուն համար չանաւար կ'ելլայ։ Այս տարուան բերքը անցեալ տարիէն աւելի՝ այրինքն $7\frac{1}{2}$—8 միլիոն կենդինար պիտի ըլլայ՝ մէկ կենդինարը 45 քիլոյի հաշուով։ Առանց կէսը 100 ֆր.ի վաճառուած են։ Ուր միլիոն կենդինարը 100 ֆր.ի հաշուով ութ հարիւր միլիոն ֆր. ըսել է։ Առտը մէջ է մշակողներուն շանը։

ՄԱՍԻՊԱՆԱՆ ՍԷՐ. — Թաթավլայի Տուվարմը թաղը բնակող կոչկակար Միլթօ, սափրիչ Քալօ, առջի գիշերը, նոյն տեղը Լուքա անուն մարդուն տանը առջեւ երթալով անպատշաճ արարքներու ձեռնարկեցին։ Դիմացի տունը բնակող Նիքոլի ուզեց զանոնք հեռացնել. վերոյիշեալ անձերը յարձակեցան Նիքոլիի վրայ։ Այդ միջոցին Նիքոլիի մայրը, որ պատուհանէն կը դիտէր, կարծելով որ իր զաւակը կը սպաննեն, տարապայման յուզումէ արեան համախտանիշ ունեցաւ և յանկարծամահ եղաւ։ Ոստիկանութիւնը հասնելով ամէնքն ալ ձերբակալեց։

ԱՆԱՏՈԼԻԻ երկաթուղիին 41դ. շաբաթական հասոյթը տակաւ եղաւ իւրաքանչիւր քիլոմէտրի համար.—Հայտար Փաշա-Էսքիսիրիի գիծ (578 քիլոմէտր) 14,991 ֆր. անցեալ տարիէն 3,899 պակաս և միւս շաբաթներէն 444 աւելի։ Իսկիշէհր-Դոնեայի գիծ (445 քիլոմէտր) 12,614, անցեալ տարիէն 1,675 աւելի և միւս շաբաթներէն ալ 1,177։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԾԽԱՏԻՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ ԵՒ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱԿԱՆ ՇՐՋԱՐԵՐԱԿԱՆ

Ինչպէս յայտնի է, Կրօն. Ժողովոյ որոշմամբ ակէ առաջ Աւագերէցներու Մասնաժողով մը կազմուած էր, քահանաներու ծխատրական խնդիրը քննելու և կարելւոյն Կրօն. Ժողովին առաջարկելու համար։ Աւագերէցներու այդ Մասնաժողովը իր վերջին նիստին մէջ հարկ դատած ըլլալով իր ձեռքը ունենալ բոլոր քահանաներու ծուխերու վուերական և սոդդ մէկ ցանկը, խնդրած էր Ս. Պատրիարք Հօրէն, որ կարելւոյն սնօրինէ այդ մասին։ Հետեւաբար Պատրիարքարանը որոշեց Շրջաբերականով մը եկեղեցիներու Աւագերէցներու յանձնարարել, որ մինչեւ դեկտեմբերի վերջը Պատրիարքական փութացնեն այդ ցանկերը։

Ահաւասիկ Պատրիարքական այդ Շրջաբերականը.—

*Ժողովրդեան հոգեւոր պիտոյից մատակարարութիւնը, որ ծխատէր քահանայից ձեռքէ կը կատարուի, ոչ միայն նպատակ ունի հաւատացելոց ներքին մխիթարութիւնը և բարեպաշտական և խորհրդական պահանջից լրումը, այլև շատ մը ընտանեկան և անհատական գործոց և խնդրոց մէջ ծխատէրներու վկայութիւնն է, որ Պատրիարքարանի ձեռք հիմ կը լինի օրինական և պաշտօնական գործեր կատարելու։ Այս նպատակաւ էր որ Եկեղեցւոյ հին կանոնաց համեմատ ծուխերը իւրաքանչիւր եկեղեցւոյ հետ կապուած էին, և վերջին տարիներս մեր Պատրիարքարանի հաւանութեամբ կը սահմանուին իւրաքանչիւր տան ծխատէր քահանաները՝ և իւրաքանչիւր ծխատէր քահանայ պարտաւորեալ էր վաւերացեալ ծխագիր ունենալ իր պաշտօնավարութեան համար։

Բաւական ժամանակէ ի վեր այդ սովորութիւնն ալ անգործադիր մնացած է։ և ծխատէրներու որոշումը և պաշտօնավարութիւնը փոփոխական և անհաստատ, չբռնմ կամայական ձեւ մը առած է։ Իրաց այդ կացութիւնը տակաւ անտեղի և ցաւալի դիպուածներու պատճառ կը դառնայ, և նոյն իսկ Պատրիարքարանի գործողութեանց կատարման թափը կը խափանէ և ծխատէր քահանայից համար անճոռ գործողութեանց դիւրութիւն կ'ընծայէ։

Կեդր. Վարչութեան Կրօն. Ժողովը, որ քանի քանի անգամներ այդ պարագային յառաջ եկած խնդիրներու դիմաց գտնուելու, հարկ տեսաւ առժամեայ պատշաճ կարգադրութիւն մը ընել, և գոնէ անտեղութեանց առաջն առնելու մտքոցներ սահմանել։

Բստ այսմ, Կրօն. Ժողովը կը յանձնարարէ և կը պահանջէ որ հաւատացեալ ժողովուրդը, երբ իր ազատ կամքը ալ ծխատէր քահանայ մը կ'ընտրէ, զայն ճշդէ և Պատրիարքարանի գիտակցութեան հասցնէ, այնպէս որ Պատրիարքարանը գիտնայ թէ որո՛ւն ձեռքը և որո՛ւն վկայութեամբ պաշտօնական գործողութիւններ պիտի կատարէ։

Այդ նպատակը դիւրացնելու համար, կրօն. Ժողովը պաշտօն կը յանձնէ իւրաքանչիւր Թաղի աւագերէցներուն կամ փոխ-աւագերէցներուն, որպէս զի իրենց Թաղին մէջ գտնուող բոլոր հայ ուղղափառ հաւատացեալ տուներէն իւրաքանչիւրին ծխատէր քահանային ո՛վ լինելը ցուցակագրեն, և օրինակ մը իրենց քով պահելով, օրինակ մըն ալ Պատրիարքարանի տարեգրեն։

Այդ ցուցակին վրայ կատարուած փոփոխութիւնները հետզհետէ հաւաքեն, ցուցակագրեն և հաղորդեն։

Թաղին տուները իմանալու համար Աւագերէցներ Կրնան օգտուիլ Թաղ. Խորհրդոյց ցուցակներէն, և Թաղ. Խորհուրդներ կը հրաւիրուին ամէն ձեռնտուութիւն ընել աւագերէցներուն և գործակցիլ ցուցակներու կազմութեան։

Բոլոր ծխատէր քահանաներն ալ կը հրաւիրուին այդ մասին օգնական լինիլ աւագերէցներուն, և գոնէ իրենց վերաբերեալ տեղեկութիւնները հաղորդելով դիւրացնել և փութացնել աւագերէցներուն գործը։

Ընդարձակ թուներուն մէջ աւագերէցները օգնականներ կ'առնեն իրենց եկեղեցւոյն քահանաներուն մէջէն։

Երբ այս տեսակ տեղեկութիւններ ուղղակի Պատրիարքարան ծանուցուին, Պատրիարքարանն ալ փոյթ պիտի ընէ նոյնները աւագերէցներուն հաղորդել։

Աւագերէցներու յատկապէս կը յանձնարարուի լրացած մասերը հետզհետէ ուղարկել և ջանալ մինչեւ առաջիկայ դեկտեմբեր ամսոյ վերջը գործը աւարտել։

Պատրիարք Ե. Պոլսոյ
ՄԱՂԱԿԵԱՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԻ ԱՇՍՕՐՈՒԱՆ ՆԻՍՏԸ

Խառն Ժողովը այս առաւօտ գումարուեցաւ Դպրութիւն Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։ Ներկայ էին, կրօն. Ժողովէն՝ Տ. Գրիգորիս Արքեպ. Ցուլհանէսեան, Տ. Տ. Լեւոնդ Դուրեան և Գրիգորիս Պալագեան Վ.ները և Տ. Սահակ Ա. քհ. Տէր-Սարգիսեան, Աշխեան ու Ճէպէճեան քահանաները։ Քաղաք. Ժողովէն՝ Յարութիւն Ասլանեան, Գէորգ Ասլանեան, Տիգրան ազէ Աճէմեան, Վահան Սաւրէնեան և Մկրտիչ Աստուան էֆ.ները։

ՊՕՂՈՍ ՓԱՇԱՅԻ ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆԸ

Ս. Նախագահը տեղեկութիւն տուաւ Ժողովին թէ Վսեմ. Պողոս փաշա Նուպար, կարեւոր դրամագլխով վագի մը առնմանած և արդիւնաբերիչ մշանկեանական հաստատութիւն մը հիմնած է բարձրագոյն վարժարանց մէջ հայ ուսանողաց ուսում տրուելու համար։ և թէ Ն. Վսեմութիւնը երկու ուսանողի թոշակ ալ տեւական կերպով Պատրիարքարանի տրամադրութեան ներքեւ դրած է։ Ն. Սրբազնութիւնը հաղորդելով այս տեղեկութիւնը, ներկայեց նաեւ այս հաստատութեան կանոնագիրը զոր Վսեմ. Պողոս փաշա ուղարկած էր ծանուցանելով նաեւ Պատրիարքարանի կողմէ ներկայացուած երկու ուսանողներու ընդունելութիւնը։ Ժողովը կանոնագրին պարունակութեան հաստ ըլլալով, գովեստով գնահատեց այս Հաստատութեան կարեւորութիւնն ու օգտաշատ արդիւնքները և ջերմագին շնորհակալութիւն յայտնեց Ն. Վսեմութեան։

Այս կանոնագրին մէջ հետեւեալ երեք տրամադրութիւնները կան, որոնցմով կը դադրի ուսանողին թոշակը։

Ա.—Երբ ուսանողը, իր ուսման չբաւականին մէջ ընդունակութիւն և յաջողակութիւն ցոյց չի տար։

Բ.—Երբ իր վարքն ու բարքը անկանոն է։

Գ.—Երբ իր ուսուցչութեան չբաւականին մէջ կ'ամաչանանայ։ (Բալորովին սխալ է այն պարագան թէ խառն ամաչանութեանց և այլ պարագաներու տակ միայն թոշակը կը դադրի։ Կանոնագրին մէջ երբեք այս մասին տրամադրութիւն մը չկայ, ինչպէս մեր երէկուան թիւով ալ նշուած էինք)։

ՁԱՆԱԶԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐ

Կարնոյ Դաւառ. Ժողովը Պատրիարքարանէ տրուած հրամանին համաձայն առաջնորդի ընտրութիւն կատարած և Շ. Գարահիսարի Առաջնորդ Տ. Սմբատ Ծ. Վ.ը առաջնորդ ընտրած և տեղեկագրելով հաստատութիւնը խնդրած էր։ Ժողովը հաստատեց։

*** Պակադրութեանց սակացոյցը բարեփոխուած էր Կեդր. Մնաւակի տուրքերը նուազեցնելու սկզբունքով և Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ նոր ծրագիր մը պատրաստուած էր։ Կրօն. Ժողովոյ նախքանութեանը յանձնուեցաւ։ Ժողովը առնցմէ զատ զգաղեցաւ նաեւ յարաբերական խնդիրներով։

Ս. ԳԱՍՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐԸ

Ս. Պատրիարք Հայրը այսօր Խառն Ժողովի նիստէն վերջ, կայս. Պալատ գնաց։

*** Ս. Պատրիարք Հայրը շնորհաւորական քարթ մը ուղղեց մաքսային վերաքեսուչ Հասան Ֆէհմի փաշայի, որ ինչպէս կ'երեւայ Պաշտօնականներէն, Պեսական Խորհուրդի նախագահ անուանուած է հանգուցեալ Սայիտ փաշայի տեղ։

*** Ն. Սրբազնութիւնը ցտակցական քարդ ղրկեց Ֆուատ փաշայի, իր հօր՝ Պեսական Խորհրդոյ նախագահ հանգուցեալ Սայիտ փաշայի մահուան առթիւ։

ՎՍԵՄ. ԳԱՌՐԻԷԼ Էֆ.

Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդական Վսեմ. Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան որ ընտանեօք Բարլըսպահի Զուրեանը կը գտնուէր, անձնական տարութիւնը դարմանելու համար, կատարելապէս ապաքինած ըլլալով Վիէննա հասեր է, ուսկից հեռագրած էր երէկ իրիկուն թէ 2–3 օրէն կը վերադառնայ Կ. Պոլիս։

ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԱՌԱՋՆ. ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Կարինէն կը գրեն մեզ 7 Հոկտ. թուականով.—

«Դաւառ. Ժողովը այս ուրբաթ օր (6 հոկտ.) ի նիստ գումարուելով, նախագահութեամբ առաջն. փոխանորդ Տ. Նեսէսս Ա. քհնյ. Վահանեանի և առաժամեայ առնապետութեամբ Մարտիրոս էֆ. Դավաթեանի, 24 ձայնով Վիճակիս Առաջնորդ ընտրեց Տ. Սմբատ Ծ. Վ. Սարգիսեանը, այժմու Առաջնորդը Շապին Դարահիսարի։ Խապաբեան Նեսէսս վրդ. երկու և Պալագեան վրդ. ալ մէկ քուէ շնած էին։ Ժողովոյ որոշումն հեռագրաւ հաղորդուեցաւ նորընտիր Առաջնորդին և ընտրութեան տեղեկագիրն ալ անմիջապէս առաքուելով, այսօրուան Թղթատարով ուղարկուեցաւ Ազգ. Պատրիարքարանի»։ Ուր այս տեղեկագիրն արդէն ստացուած է։

ԱԶՊԻ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ԴՊՐՈՒԹԵԱՆ ԴԱՐԱՆԸ

Կը լսենք թէ Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը, երկար խորհրդակցութիւններէ ետքը՝ նկատելով իր Մուտքին անձուկ վիճակը, որոշեր է առ այժմ գէթ 2000 ոսկիի փոխառութիւն մը կնքել, մասամբ Բերայի «Պարտեզ բարձման Ցանցաձեւ ժողով»էն, և մասամբ ուրիշ ազգ. բարեսիրասէր մարմիններէ որոնք տրամադրելի դրամ ունին և յօժար են փոխառութիւն մը ընելու Ազգին Տանը, անոր արդի նեղ վիճակին անմիջական դարման մը հասցնելու մտածումով։ Հոգաբարձութիւնը սոյն գումարը պիտի գործածէ ընթացիկ ու տարեզլական պարտքերը հատուցանելու և յառաջիկայ ձմրան համար Հիւանդանոցին անհրաժեշտ եղող նպարեղէն, փայտ, ածուխ եւայլն գնելու։

*** Այն երեք անգլիացի մայրապետները որոնք Ցովհ. և Մարդէն Ցակոբեան Տեսաց անձնական ծախքով կը պահուին Հիւանդանոցի «Ցակոբեան» յարկաբաժնին մէջ, իբրեւ հիւանդապահուհի կին հիւանդներու, իրենց առաջին տարուան չրջանին վերջը, որ կը լրանայ դեկտեմբերին, այլ եւս չպիտի պահուին։ Կ'երեւայ թէ մէկ տարուան փորձը ցոյց տուաւ որ այդ անգլիացի մայրապետները ակնկալուած օգտակարութիւնը չտեսնցան։ Թէեւ տրաւտսով հիւանդապահուհի, փորձ, աշխոյժ ու աշխատող, սակայն տեղական լեզուներու անտեղեակ ըլլալնուն պատճառաւ և ապագային Հիւանդանոցի պիւտճէին խնայողութիւն մը ընելու դիտաւորով պիտի արձակուին։

ԵՐԶՆԿԱՅԻՆ կը գրեն մեզ.— «Բերքերու սղութիւնը կը շարունակէ և հունձքերնիս յուսացուած արդիւնքը չտուին դեռ։ Աշխարքի հրապարակը բարձրութեան մէջ է տակաւին։ Կամ մը ցորենը որ ուրիշ ժամանակներ 4–5 ղրշ.ի կը ծախուէր, այսօր 25էն վար չի ծախուիր.— Նախընթաց ամիս քաղաքիս հայ համայնքը դժբախտութիւնը ունեցաւ կորսնցնելու իր բարեսիրտ մէկ անդամուհին՝ յանձին այրի Տիկին Իւղարեր Մարտիկեանի, որ Բուսմէլիի կայս. երեք նահանգներու ելմտական քննիչներէն Ոգան Բէրթէվ էֆ.ի մայրն է։ Հանդուցեալ տիկինը սերած էր քաղաքիս ամէնէն բարեհռչակ—Դաւանեան դերդաստանէն։ Սգաւոր կը թողու իր բազմաթիւ կարգուկի աղջիկները և փեսաները, ինչպէս նաեւ եղբայրը Կիրակոս էֆ. Դաւանեան և այրի քոյրը Տիկ. Կուլիղար Լաֆիկեան,—գթասիրտ և բարեսէր տիկին մը։ Հանդուցեալ տիկին Իւղարեր Մարտիկեան կարեւոր գումար մը կապած է քաղաքիս եկեղեցիին, դըպրոցին և աղքատներուն։ Թաղման պատրաստութիւնը ամէն ազգայնոց նորանոր ապացոյցներ տուին անոր ազգասիրութեան մասին։ Հանգուցեալ տիկնոջ սգաւորներուն մեր խորին ցաւակցութիւնը։

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ իր երէկի նիստին մէջ լուծեց պսակը Վանեցի աղջկան մը՝ խոտաբար Նշանի և արձակեց այս վերջինին վերամուսնութիւնը, իսկ կէսը զրկեց Ս. Եկեղեցւոյ հաղորդակցութենէն։

Տ. ՄԵՍՐՈՊ ԳԷՌ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, որ ժամանակէ մը ի վեր Ուշագի մէջ կը պաշտօնավարէր, հրաժարական մատուցած է տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդին, իմացած ըլլալով որ մէկ քանի տեղացիներ փափաք յայտնած են իր տեղ ուրիշ քահանայ մը պաշտօնի կոչել։ Թաղ. Խորհուրդը Պատրիարքարանէ խնդրած ըլլալով որ Տ. Մեսրոպ չմեկնի Աֆիոն Գարահիսար և շարունակէ մնալ Ուշագ, ըստ այսմ հարկ եղածը գրուեցաւ յիշեալ քահանային։

ՍԱՄՍՈՒՆԻՈՑ եկեղեցիին ատենքը հինցած և նորոգութեան կարօտ ըլլալը ծանուցած էինք ասկէ առաջ։ Երէկ, ճարտարապետ Գրիգոր էֆ. Մելիքսեան նոյն եկեղեցիին գնաց և քննութիւն մը կատարելով հաստատեց թէ 150 ոսկի ծախքի պէտք կայ՝ եկեղեցիին ատենքը նորոգելու համար։ Թաղ. Խորհուրդի Մտաւորը չկրնալով հայթայթել այդ գումարը, ծանօթ բարեսէրի մը դիմած է, որ յօժարութիւն յայտնած է յիշեալ գումարը նը. ւիրելու։

ՊԻԼԻՃԻԿԻ Առաջնորդ Տ. Թաթուլ Մ. Վրդ. թեմական այցելութեան եկած է, ինչպէս կը ծանուցանէ Պատրիարքարան և առաջին անգամ հանդիպած է Կէօլ-Տաղը և մօտերը գտնուող Եէնիբազար գիւղը, ուր եկեղեցիի մը չինութեան պիտի ձեռնարկուի։ Տ. Թաթուլ վրդ.ի ընկերակցութեամբ կառավարական պաշտօնեաներ գացեր են նոյն գիւղը և քննած են տեղը, չինութեան ծրագիրը ու քարտէսը։ Առաջնորդը յեռոյ շարունակէր է իր թեմական այցելութիւնը, յաջորդաբար այցելելով Թիւրքմէն, Ասարլը, Զալկաբա և Մ. Հայ գիւղերը։ Պիլէճիկի եկեղեցիին լուսաբար և առաջն. փոխանորդ Տ. Խաչէն քահանայ իր Շամ մեկնելուն առթիւ հրաժարական մատուցած է և իրեն յաջորդ կարգուեր է տեղւոյն Տ. Սիմոն քհնյ. Մատթէոսեանը։

Տ. ՇԱՒՈՒՐԾ Վ. ՍԱՀԱԿՅԱՆ որ Կ. Պոլիս կը գտնուէր անձնական վատառողջութեան պատճառով, Ս. Պատրիարք Հօր արտօնութեամբ Եալովա պիտի մեկնի, ուր մէկ ամիսի չափ պիտի մնայ օդափոխութեան համար։

ՉԵՆՈՒ ՊԻՒՇ ՄԻՐՀԱՄԻԹՃԵԱՆ որ ասկէ առաջ խոստացած էր ամսական 120 ղրշ.ի նպաստ մը յատկացնել Էյուպի վարի Թաղի՝ ալբանական եկեղեցիին, այս անգամ թերթերէ տեղեկանալով որ եկեղեցին փակուած է, նամակով մը յայտնած է տեղւոյն Տ. Պարգեւ քահանային թէ, քանի որ Թաղեցին չուզեր եկեղեցի երթալ, նախանձախնդիր չէ անոր պայծառութիւնը և բնաւ տրամադիր չէ իր քահանան ապրեցնելու, ինք եւս որոշած է դադրեցնել իր նպաստը։ Տ. Պարգեւ քհնյ. թէ՛ այս պարագան և թէ՛ իր նիւթական թշուառ վիճակը ներկայացնելով Ս. Պատրիարք Հօր, վերջնական անօրինութիւն մը խնդրած է։

Սաղացանք Զ. Կ. Թորոսեան էֆ.ի երկաբերած մէկ նոր դասագիրքը, ԸՆԹԱՑԻ ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ (Նախակրթարանների համար, Ա. և Բ. տարի)։ Աշխատասիրած ու Սաղաեան մանուկ տպագրութեամբ հատոր մըն է (158 էջով, գին 4½ ղրշ.) որ օգտակարապէս կրնայ գործածուիլ ազգ. վարժարաններու մէջ։

ԵՐԱՇԽԱՏԱՎԱՆԱՅ ՀԵՂԱՊԻՏԱՎՈՒԹԻՒՆ

Սաղացանք Ե. Սմբատեան էֆ.ի երաշխատական մէկ նոր հեղինակութիւնը, Թուրք երգչանի Հայտար պէյի ԿԱՆՊԻ ԴԷՋ անուն ծանօթ օբէրէթին ընթերցողի եղանակները դաշնակի համար յարդարուած, երկու ձայնատեսերու մէջ (Թ. 1-2), Pot-pourri Oriental անուանով։ Անտարակոյս ու ներդաշնակ եղանակաւորում մըն է զոր կ'արժէ որ ունենան ամէն դաշնակ նուագողներ։

Վաճառման կեդրոնատեղին՝ Բէրա, Բասաժ Խրիսթաքի, Պ. Սօթիրի Բիբլիոթիկ վաճառատունը։

ՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄՈԼԹՔԷ-ՀԱՐՏԷՆԻ ԴԱՏԸ

Պ. ՀԱՐՏԷՆ ԱՆՊԱՐՏ ԱՐԶԱԿՈՒԱԾ

ՊԵՐԼԻՆ, 29 հոկտ.— Դատարանը իր վճիռը արձակեց Մոլթքէ կոմսին կողմէ Պ. Հարտէնի դէմ բացուած անուանարկութեան դատին համար։ Դատավճիռը չատ խիստ նկատուեցաւ կը պարունակէ Մոլթքէ կոմսին և անոր բարեկամներուն նկատմամբ, և կը յարէ թէ Պ. Հարտէն հաստատած է իր ըրած ամբաստանութիւնները. իսկ Պ. Հարտէնը անպարտ կ'արձակէ։ Երբ Պ. Հարտէն դուրս ելաւ, ժողովուրդը մեծ խանդավառութեամբ ողջունեց զայն։

ԲԱՐԻԶ.—Հրապարակը չատ հանդարտ է։ Նիւ-Յորքէն առնուած հաւեմատաբար ապահովիչ լուրերը վերապահութեամբ կ'ընդունուին։ Պղնձի արժէքներուն մէջ մեծ բաւական մեծ գործունէութիւն մը կը պատահուի, վասն զի պղինձը 64 ոսկիի բարձրացած է և առաջուան վաճառողները մեծ թիւով գնում կը կատարեն։ Ռիո Թինթօ 40 ֆր. վրայ դնելով 1820 ֆր. եղաւ։ Պալիա Դ'օրասյարն անիսոփոխ է՝ 495։ Այն լուրը թէ Պերլինի կայսրութեան Պանքան դրամի սակը հարիւրին $5\frac{1}{2}$էն $6\frac{1}{2}$ի բարձրացուցած է, թէեւ մէկ քանի օրէ ի վեր կը գուշակուէր, բայց գործերը ջլատեց և բոլոր գիները բացման պատուն եղած քանակութեամբ փակուեցան։ Լոնտոնի Սակարանէն առնուած լուրերը նուազ քաջալերական են. անգլիական քոնսոլիտէները մեծ անկում կրելով 82 եղած են։ Ամերիկեան արժէթուղթերը, Պերլինի ու Նիւ-Յորքի մէջ եղած վաճառումներուն հետեւանքով, առաջուան վար գիները գան։ Վաղը դրամի սակին բարձրացման կը սպասուի։ Հարաւային Աֆրիկէի արժէթուղթերը աւելի ինկած են։

ՊԵՐԼԻՆ.— Ռայխսպանքը որոշեց իր դրամի սակը հարիւրին $5\frac{1}{2}$էն $6\frac{1}{2}$ի բարձրացնել։

— Դրամի անհարին նուազութիւնը սասակացաւ և վարկերը հետզհետէ կը սահմանափակուին։ Գերմանիոյ պետական գանձն ալ հնչուն դրամի համար նեղութիւն կը քաշէ։ Կ'ըսուի թէ երբ Ռայխսդակը բացուի, օրինագիծ մը պիտի ներկայացուի՝ 300 միլիոն հատ ոսկեայ դրամ պատրաստելու, որով դանձը 125 միլիոն մարքի չափ մը պիտի աւելնայ։

ՇԻՌԳՈՒՆ. — Սպանիոյ Թագաւորը ու Թագուհին քանի վարկեանի յապաղումով Շէռպուռ ժամանեցին, վասն զի կառախումբին ծայրի փուրկոնը դիպուածով գիծէն ելած էր Շէռպուռի կայարանին և նուազանին մէջտեղը։ Սպանիոյ Թագաւորը ու Թագուհին իսկոյն չզգենաւ նասան Լոնտոն ուղեւորելու համար։

ԲԱՐԻԶ.— Ցուսնասանի Թագաւորը, այս իրիկուն, այցելութիւն տուաւ նախագահ Գ. Ֆալիէռի։ Սորկիոս Թագաւորը մէկ քանի օրէն պիտի մեկնի Բարիզէն։

ՀՌՈՄ.— Զլոյց կայ թէ Մանդինեզը կոմսուհին Սալցպուրգ գացած է՝ տեսնելու իր հարը՝ Թագաւորի մեծ դուքսը, որ հոգեւարք է։

—Նոյն Ֆրայէ Բրեսէ կ'լսուի թէ Մանիքա փոքրիկ իշխանուհին յանձնումը մօտալուտ է։

ՎԻԵՆՆԱ.— Արեւելեան ամբողջ Զուլիցերիոյ մէջ ծիւն կը տեղայ։

ՊԵՐԼԻՆ.—Բէօլնի մէջ մենամարտեցան Կուռադմալայի Լոնտոնի դեսպանը և Նիքարաղուայի Բարիզի դեսպանը, բայց արդիւնք մը չզոյացաւ։

ՍՈՖԻԱ.—Պուլկարիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Սթանչով յայտարարեց Ֆոսիճէ Զայդունկի Թղթակցին թէ Պուլքէչի մէջ երեք զանազան պայմանագրութեանց վրայ կը բանակցի, որոնց նպատակն է երկու երկիրներուն միջեւ մնացեալ մերձեցումը առաջ բերել։

ՊԵՐԼԻՆ.— Լոնայ Անցայկիր կրցաւ հեռագրի միջոցաւ Բարիզի Իլլիւսդրասիոնին հետ փոխանակել Պ. Ֆալիէռի և Վիլհելմ կայսեր լուսանկարները։ Լոնայ Անցայկիր հիմա կը փորձէ լուսանկարներ փոխանակել Լոնտոնի հետ։

ՎԻԵՆՆԱ.—Աւստրիոյ Խորհրդարանին այս օրուան նիստին մէջ նախագահը համակրութիւն յայտնեց Բոսնիոյ Բոսպորիոյ երկրաշարժին առթիւ։

ԲԱՐԻԶ.— Բրիի Բառիզեան կ'ըսէ թէ Պելգիոնի ֆրանսական դեսպանատան կցորդ Պ. Լէքոնթ իր պաշտօնատեղին պիտի չվերադառնայ, այլ ուրիշ տեղ պաշտօնի պիտի կոչուի։ Պ. Հարտէն Զուլուենդիի մէջ հրատարակած յօդուածներով այդ անձն ալ կ'ամբաստանէր։

ԼՈՆՏՈՆ.— Սպանիոյ Թագաւորը ու Թագուհին Լոնտոն ժամանեցին։

ՄԱՏԻՐԵՏ.—Լմբարտիայ կ'իմանայ թէ Ալֆոնս Թագաւորը գարնան համար Մատրիտ հրաւիրեր է Պ. Ֆալիէռը, որ ընդուներ է այդ հրաւէրը։

ՊՈՒԱՆԹՕՒԼԻՕՆԼԷ.—Երէկ երկրաշարժի բուռն ցնցում մը զգացուեցաւ Մանթլէնէի, Սանթ-Ուֆիմիայի, Պանարայի և Սանտրոլիի մէջ, ուր մեծ խուճապ կը տիրէ։

ՍՈՖԻԱ.— Այսօր կատարուեցաւ Սապանիէին բացումը։ Իշխանին բացակայութեանը նախաբարպետ Պ. Կուռէվ կարդաց բացման ճառը, որ վեր կը հանէ երկրին գանացուցիչ կացութիւնը և անտեսական փայլուն վիճակը և հանրային կրթութեան համար եղած ջանքերը։ Նաև թէ Պուլկարիա բարւոք յարաբերութիւններ ունի բոլոր երկիրներուն հետ։

ԼԱՕՕՅԻԿ.— Այս իրիկուն Հէպէլ փողոցը ատն մը մէջ օդային կապի խողովակը դիպուածով պայթեցաւ. ատնիքը փլաւ՝ երկու յարկ փլցնելով։ Մինչեւ իրիկուն ուշ ատեն փլատակներուն տակէն ութ վիրաւորներ և աղայ մը մեռած գտնուեցան։

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 16|29 Հոկտ.

Օսմ. Գանս. Մէջտեղ 4 %	Ք. կ. Ս. Ռ.	100 12
Ամէնն բարձր գին	»	100 49
Ամէնն վար գին	»	100 12
Բուսմէի Երկաթուղի գոյ	ֆր.	161 50
Ամէնն բարձր գին	»	161 75
Ամէնն վար գին	»	161 50

ԲԱՑՈՒՄ 17|30 Հոկտ.

Օսմ. Գանս. Մէջտեղ 4 %	Ք.կ. Ս. Ռ.	100 13
» » » ժամք 5էն Ք.կ.	»	100 10
Բուսմէի Երկաթուղի	ֆր.	161 50
» » ժամք 5էն	»	161 50
Քարտէզ կ. Գալաց	»	428 —
Անատ. Երկաթ. Գարաթ. Ա.սերի	»	509 —
» » » Բ.սերի	»	505 —
» » ժամք գէթ	Ա. Ռ.	16 25
Շերեթեթ Խարիսի	»	44 —
Շերեթեթ Խարիսի Հաւմատ	»	4 65
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	4 05
Օսմ. Ծխախոտ		18 15
Քրամուէյ բանկնոտութիւն		8 60
» մանրանոտ		3 80
» պարտատոմսիկ		471 —
Թրանուվայ	ֆր.	38 —
Տէրքոյի Ջուրի ընկ.		310 —
Գալիտ Գարա Այաքի		490 —
Միտիլի պանքա	Ս. Ռ.	5 20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՑՈՒՄ, 29 Հոկտ.

Մէջտեղ Օսմ. պարտք. բաց.	Ա. Ռ.	92 25
» » դոց.	»	92 25
Բուսմէի Երկաթուղի	ֆր.	168 —
Թրանուվայ	»	38 75
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	690 —
Ռէտիի բանկնոտութիւն	»	425 —
Գալիտ Գարա Այաքի	»	495 —
Օսմ. մաքսատուն	»	497 —
Ցքտնս. Դնմի 5 %	»	94 27
Քրէտի Լիոնի	»	1145 —
Ռուսական 5 %	»	91 85
Իտալական Ռնմի	»	101 45
Սպանիական արտաքին	»	91 40
Զէք Լոնտոնի վրայ	»	25 130
Դրամագէջ Ցքտնս. Պանքայի	»	3 ¼

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱԼՍՈՒԹԻՒՆԵՐ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԼԻՍԷ ԲԵՐԱՅԻ

(Lycée Français de Péra)

Սեղանաւորական և Առեւտրական Դասախօսութիւնք պիտի սկսին Նոյեմբեր 1ին (Ն. Տ.) և պիտի շարունակուին ամէն օր, իրիկուան ժամ 6էն 7 (Ք. Ն.)։

Դասախօսութիւնք ձրի են և միմիայն սրձանագրութեան համար մէկ օսմ. ոսկի կանխավճարի մը պէտք կայ։ 15 –9

Ի ԼԱՆ

Անաստոլու օսմանցը թիմուր եօլը

Շէնրի Թէյրինը սանի էֆրէնտիին պիրինի կիւնիւնէ միւառաքի չէնրը Թէյր

ԳՈՐԳԵՐ ԶԻՆ ՀԱՍԸՐԸ

ԿԱՀԱԻՈՐՄԱՆ ԿԵՐՊԱՆԵՐ

ՄՈՒՇԱՄՊԱ-ԼԻՆՕԼԷՕՄ, Կարասեաց համար ծոպեր (սաչաքի) ՊԱՏԻ ՆԿԱՐԷՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԼԱԶԱՌՕ ՖՐԱՆՔՕ ԵՒ ՈՐԴԻՔ

ՎԵՐՄԱԿ ԹԻՎԵՐ ԵՒ ՍԹՕՐՆԵՐ

ՌԵՊՈ. Շիտակ ճամբայ Բասած Անգաթոլի — ԿԱԼԱՔԱ. Եէնի ճամի թիւ 14 (Թիւնէլիճ կից) — Կ. ՊՈԼԻՍ Ֆինճանճիլար թիւ 33, 35, 37 եւ Սուլթան Համամ թիւ 3 — 36—9

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏԻՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱՏԱՆՑ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆՑ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԱԾ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը կը յիշեցնէ հարկատուներուն թէ Դրոշմաթուղթի Օրէնքին 9րդ յօդուածին (թիւ 53) տրամադրութեան համաձայն, 1 դրուշ որոշ դրոշմաթուղթի ենթակայ են կառավարական պաշտօնատանց և վարչութեանց տրուած խնդրագիրները, թագրիրները, թեղթերէները, տեղեկագիրները, յիշատակագիրները, միւզաքէրէները, յայտարարագիրները և զեկուցագիրները։ Դրոշմաթուղթի Օրէնքին 10րդ յօդուածին համաձայն, որոշ տուրքի սակացոյցին մէջ և ապահարկութեան գլխին մէջ չգտնուող և համեմատական տուրքի ենթակայ չեղող գրութիւնները, ինչպէս նաև բոլոր այդ գրութեանց պատճէնը, քաղուածքը և թարգմանութիւնը 1 դրուշ որոշ դրոշմաթուղթի ենթակայ պիտի ըլլան, կառավարական պաշտօնատանց և վարչութեանց ներկայացուած առեն։ Հետեւաբար հարկատուները կը հրաւիրուին, Դրոշմաթուղթի Օրէնքին 29րդ յօդուածին համաձայն՝ կառավարական պաշտօնատանց և վարչութեանց ուղղուած բոլոր գրութեանց վրայ առանց բացառութեան, և անոնց կցուած նամուշներուն վրայ դրոշմաթուղթ փակցնել ու չնչել, 38 և 40րդ յօդուածներու տրամադրած տուգանքին չենթարկուելու համար։ Նաև 1 դրուշ դրոշմաթուղթի ենթակայ է այդ գրութեանց կցուած պաստօնագիրներուն իւրաքանչիւրը, երբ այդ գրութիւններու և պաշտօնաթուղթերու մասին Դրոշմաթուղթի Օրէնքին մէջ ոչ մէկ տրամադրութիւն կանխատեսուած չէ։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

1/14 օգոստոս 1907 — 30—20

ԶԵՆԻԹ

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՑԻՆ ՀՌՉԱԿ ՎԱՃԵԼՈՂ

միակ ժամացոյցը իր ներքինամայ յօրինուածքին, իր բարձրաձեւութեան, իր տոկունութեան և իր բարձր ճշդութեան համար, յաջողութիւններ՝ որոնք բոլոր Աշուխատանդէսներու մէջ իրաւապէս արժանացուցած են զայն ամենաբարձր վարձատրութեանց, և որոնց համար կարելի է միայն զայն յանձնարարել և երաշխաւորել։ Իրաւ կատարելագործութեան վերջին բառը՝ ժամագործական ճարտարարուեստին արդի կալուածին մէջ, ԶԵՆԻԹ ժամացոյցը լիովին կ'արդարացնէ իրեն ընծայուած անունը։

ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ ԲԱՐԻՋ, 1900

ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՑԱՆԱԿ.—ՆԷՕՇԱՏԷԼԻԷ ԴԻՏԱՐԱՆԻՆ, 1903

ԱՐՏԱՔՈՉ ՄՐՑՄՏԱՆ.—ԱՆԴԱՄ ԺԻՒՐԻԻ, ՄԻԼԱՆ, 1906

Եւն. Եւն. Եւն.

ԱՄԷՆ ՄԵՏԱՂԷ ԵՒ ԱՄԷՆ ՄԵՆՈՒԹԵԱՄԲ

Ընդհ. ներկայացուցիչ Թուրքիոյ համար — Գ. ՍԱՐԳԻՍՕՖ ԵՒ ԸՆԿ.

Մեծ վաճառատուն ժամացոյցներու, շղթաներու և գոհարեղէններու

ԹԻՒ 16 — ՊԱՇՃԷ ԳԱԼՈՒՆ — ԹԻՒ 16

Օսմանլի-Պազ հասատուութեան դիմացը

Ի Բերա, կը գտնուի գոհարավաճառ Տ. Տ. ԷՔՄԷՔՃԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ քով,

Թիւ 400 *Մեծ - Փողոց* — 50—33

ԲՐՈՎՈՏՆԻՔ

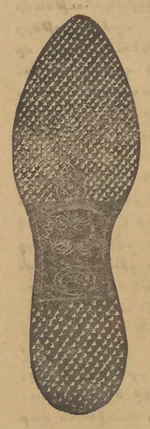

Ռուսական դիմացկուն և վայելուչ լաստիկներ։ Մեր յարգոյ յաճախորդներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք այս 1888 թուականն և մարքան կրող լաստիկին վրայ, որ համաչափիկ համբաւ կը վայելէ։

Կը ծախուի կօշիկի գլխաւոր վաճառատուներուն մէջ։

Ընդհ. մթերանոց

Պոլիս, Պէյօղլուք Թիճարէթ խան, Է8. ՊԷՕՂԼՈՒՔ, յաջորդ Ֆէրտինանտ Շմիտ։

50—9

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

1907 *սեպտեմբեր* 24էն (Հ. Տ.) *սկսեալ ցնոր մնօրինութիւն* — 2

Վոսփորեն	Կամուրջ
12 40 Գզկ պշկ սկտ	5 30 Վնր. Զէնկբ. պէլլ. Գուզկ. պէշկԹ։
1 Արն չնկ պէլլ զուզ պշկ	5 40 Գնտ Գէպ։ արնվ. Գուր Օրթ. պշկ։
12 45 ՍԹն միրկ ր.հիս պէպ արնվ գրչ օրթ պշրթ	6 40 Զնկ Գէլլ օրթ զգկ պշկ։
12 45 Ենմ մէս պրտ Թար ենք	6 20 Գէյր. բշպ. չպբ. գանլ. ա.հիս. գնտ. պէպ։
12 45 Գէյր բաշ չուպ գանլ ա.հս գնտ պշկ։	6 15 Եէնմշ. մսպ. պէբտ. Թա.պ. ենք. սԹն.
1 45 Գուզկ Սկտ։	միրկ ր.հիս. պէպ արնվ. գրչ. օրթ. պէշկ։
1 25 Գէյրոզ ենք սԹն միրկ ր.հ ս պէպ անվ	8 15 Ր.ա.հիսար գանտ Գէպ արնվ գրչ չնկ պէլլ
գրչ օրթ Գէշկ։	օրթ զգկ պշկ։
1 40 Ա հիս գնտ պէպ մնր չնկ պէլլ զուզ պշկԹ։	8 Ենմ. մէսր.պէրտ. Թրպ. ենք. սԹն. միրկ.
1 30 Ենմ մէսպ պէյրտ Թրպ ենք սԹն միրկ պշրթ	ր. հիսար պէպ. արնվ. գրչ օրթ. պշկԹ.
2 20 Գէպ արն։	8 Գէյրոզ բաշ ենք Գնլ միրկ ր.ա.հս գնտ պէպ
2 Գյզգ բաշ չպբ գանլ ա.հսաց ենք պէշ։	արն վանիք. չնկ պէլլ օրթ զգկ պշր
2 45 Գզկ . սկտ։	8 Ր. ա. գավ. Եենմ. մէսր. պէօյր. Թրպ. պյգ.
2 Ր.ա.գվզ եէն մէս պէօ Թրպ ենք միրկ	բաշպ. չ.ելլ. գանլ. ա. հիսար. գանտ.
ր.հս պէպ	չէնկ. պէլլպ. գուզ. սկտ։
2 45 Գնտ արնվ գրչ օրթ պշկԹ.	10 32 Գապ սկտ.
2 45 Ա.հիս. գնտ վնր չէնկ պէլլ զգկ պէշկԹ	10 45 Գէլլ։
2 45 Թարպ Գէյրշ Բաշ Զպբ գնլ ա.հս գնտ պշկ.	10 45 Գանալ պէպ Գէշկ։
3 35 Գէպ անվ գրչ օրթ պշՌԹ։	10 30 Գէյրոզ բաշ Զպբ գանլ ա. հիս գանտ
3 Ենմ մէս Գյրտ Թրպ ենք սԹն մնկ պէպ Գշկ	9 45 Ենմ. մէսպ. պյրտ. Թար. պէյգ. ենք. ՍԹն
3 45 Ա. հիսար. գանտ. մնր. չէնկ. պէլլպ.	միրկ. ր.հիստ պէպ. արն գրչ օրթ պշկ
զուզ. պէշկ։	10 40 Վնր. չնկ պէլլ
4 20 Միրկ ր.ա.հս պէպ արն գրչ Օրթ պշկԹ.	11 10 Ա.հիս գնտ պէպ արնվ օրթ զգկ պշկ
5 5 Գզկ. սկտ։	11 50 Արն Օրթ. զուզ։
3 20 Ր ա.գավ ենիմ մէսրպ պէյրտ Թար Գէյր	11 30 Եէնիմ. մէսր.պէօյր Թրպ եէնք Միրկ. պէպ
բաշպ չուպ գնլ ա.հիս գանտ պէլլպ	արվտ. պշկ։
4 30 Եէնմ. մէսր. պյրտ. Թրպ.ենք. սԹն. միրկ	9 10 ԳէշկԹ. սկտ.
ր. հիս պէպ պէշկԹ։	

Կամուրջեն	Վոսփոր
1 15 Սկտ. Գուզ։	6 45 Գէշր. զուզկ. օրթ. պէլլ. չէնկ. արն.
1 30 ԳէշկԹ. օրթ.արնվ. գրչ. պէպ. ր. հիս.	Գէպ. գնտ. ա .ր.հիս։
միրկ. սԹն. եէնք. Թար. մէս. ենմ.	7 45 ԳշկԹ. օրթ. արն. պէպ. ր. հիս. միրկ.
ր. ա. գավազ	ենք պէյրզ Թրպ. պէօյր. մէս. ենմ.
1 55 Գնտ ա.հիս	8 45 Գշկ. զուզկ պէլլ չէնկ մնիր գնտ ա. հիս։
2 Արն Գէպ։	գանլ. չուպ. ենք. բշպ. պէյրզ.
2 Գշկ. զուզկ. պէլլ. չէնկ. մնր. գանտ. ա.	9 15 Գէշկ. օրթ. գրչ արնվ. պէպ. ր.հիս. միրկ.
հիսար գանլ. չուպ. բաշ. պէյգ. Թար։	սԹն ենք Թար պէօյր. մէս. ենմ
պբտ մէս. ենմ.։	9 40 Գէշկ. զուզ օրթ պէլլ չնկ արն պէպ գնտ
2 10 Արթ. գնտ.	10 10 Գէշկ զգկ արնվ մնր ա.հս։
2 20 Գէշկ սկտ զուզկ։	10 20 Գէշկ պէպ միրկ ենք Թար պյբտ մէս ենմ։
2 55 Գէշկ արն պէպ	11 20 Գապ էն Գէշկ Սկտ.
3 Գնտլ. ա.հիս.	10 25 Գապ պէլլ։
3 15 Գէշկ. զուզ. օրթ. պէլլ. չէնկ ա ր.հիս.	10 30 Գէշկ գնտ ա.հս գնլ չպբ բշպ պյբզզ մէս
միրկ.	ր.ա.գավ։
4 05 ԳէշկԹ. օրթ զուչշ արնվ պէպ ր.հ ս միկ	11 45 Գէշկ. օրթ. Գուչ. անվ պէպ. ր հիս միրկ
սԹն ենք Թար պէյք մէս ենմ	գանլ սԹն.
4 15 Գապթ. ԳէշկԹ. զուզկ. օրթ. պէլլ. չէնկ.	11 Գէշկ. զգկ պէլլ չէնկ մնր
արնվ. պէպք գանտ. ա. ր. հիս. միրկ.	11 05 Գշկ պէպ միր սԹն ենք Թար պբտ մէզ ենմ
գանլ. ենք. բշպ. պէյբզզ։	11 15 Օրթ պէլլ արն։
4 20 Գէշկ զուզ Օրթ չէնկ գրչ. արն մնր։	11 30 ԳէշկԹ. գնտ. ա. հս. գնլ. չու. բշպ.
4 45 Գշկ արն էվպ գնտլ	պէյբզզ
4 10 Սկտ. Գուզկ.	11 50 ԳէշկԹ. սկտ. զգկ։
5 Գէշկ. զուզկ պէլլ չէնկ մնր գանտ ա. հիս.	11 50 Գուզ. պէլլ. չնկ. վանն. պէպ. գնտ։
գանլ չպբ բաշ պէյբ Թար պէյբտ մէս ենմ	11 55 ԳէշկԹ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. ր.հիսար.
6 Գէշկ օրթ գրչ ա.հվ պէպ ր.հս միրկ սԹն	միր. սԹն ենք.
ենք Թար պէյքտ մէս ենմ ր.ա.գավ։	12 Գշկ. միկ. ենք Թար պէօյ. մէս. ենմ։
7 05 Գէպ. գանտ. ա.հիսր. միրկ. գնլ. չուպ.	12 45 Գշկ. զգկ. պէլլ. չէնկ արնվ.
ենք. բաշ. Գէյրզզ։	12 50 ՍԹր. գրչ արնվ. պէպ ր.հիս միկ սԹն են։
6 10 Օրթ պէլլ չէնկ։	12 55 Գշկ. գնտ. ա.հս. գանլ. չու. բաշ պէբ։
	1 Գշկ. եէնք. Թրա. պէօյր. մէս. եենմ

Cie RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթական երթեւեկութիւններ

Հոկտեմբեր

Գշ. 16|29 Պիրէն, Ադրիատիքա, Մարսէյլ առաջ ժամը 10ին։ Հաղորդակցութիւն Բեռ-Սամսուն Սուրիոյ նաւահանգիստներու մեկնող շոգենաւին հետ։

Գշ. 16|29 Օտեսա ժամը 4ին։ Հաղորդակցութիւն Սրիմ-Կովկաս, Սրիմ-Ազով, Օտեսա-Բէրսան, Օտեսա-Նիքոլայեվ գիծերու շոգենաւերուն հետ։

Դշ. 17|30 Սեվաստոպոլ ժամը 10ին։

Եշ. 18|31 Տարանտէլ, Մեսինա, Իզմիր, Բիրա, Թրեպոլի, Պերութ, Եաֆա, Բոռ-Սաիտ, Ադրիատիքա, Իրիկուան ժամը 4ին։

Շբ. 20|2 Օտեսա, ժամը 12ին։

50—49

Khedivial Mail Line

(Քէդիվիալ Մէյլ Լայն)

Շոգենաւային Ընկերք.

Շաբաթական ամենեն արագ երթեւեկը

Պոլսոյ եւ Ադեքսանդրիոյ միջեւ

Իսմայիլիա շոգենաւը նաւապետ Անտերլիչ, չորեքշաբթի, 30 հոկտ. 1907 (Ը. Տ.) կեսօրէն ետք ժամը 2ին, Ադեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ, իսկ հինգշաբթի 31 հոկտ. 1907 (Ը. Տ.), կեսօրէ ետքը, ժամ 3ին պիտի մեկնի Ադեքսանդրիա, հանդիպելով Մեսինայի, Իզմիրի և Պիրէոնի։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

Բէյրութիա շոգենաւը, նաւապետ Ֆինալէյ, նոյ. 9ին կ. Պոլսէն ճամբայ պիտի ելլէ դէպ ի Կէլիպոլը, Տարտանէլ, Իզմիր, Սաքըզ, Հոռոդոս, Մէբսին, Իսքէնտէրուն, Սուրիական Տրիպոլիս, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բորթ-Սաիտ և Ադրիատիքիս։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Գալաթիա, քարտէին վրայ, Մէյմանէթի խան, իսկ մասնաճիւղը, Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան։

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ-ՖԷՐԱՅՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

ԴԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

Դրամագլուխ 130 միլիոն ֆուրոն, ամբողջովին վճարուած

Պահեստի գումար 37,300,000 ֆուրոնի չափ։

ԴԻԼԽԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Վճարումները սակեդրամ ըլլալու են։ Թղթադրամները վար վճարում չընդունուիր։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն *այսօր հարիւրին* 3½ *սակս կը վճարէ* 1000 *սակիէն վար դրամներու համար, իսկ անկէ աւելի դրամներու համար՝ հարիւրին* 3։ *Սակայն կրնայ սակսին սակը իջեցնել կամ աւելցնել տեղական լրագիրներու մէջ։*

15 *օր առաջ իմաց տալե յետոյ։*

100 *սակիէն վար դրամները կրնան եւ առնուիլ ամէն տեղ։*

100 *սակիէն վար դրամները կրնան եւ առնուիլ գրաւոպէս ու կանխաւ ըլլալիք ուղարարութենէ մը յետոյ, հետեւեալ կերպով.*

3	*օր*	100– 150	*սակի դրամներ համար*
6	»	151– 200	» » »
10	»	201– 500	» » »
15	»	501–1000	» » »
30	»	1001	*և անկէ վեր* » »

Վինըր Պանք-Ֆէրայն *իրեն կը վերապահէ պանքան դրամ ունեցողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզուած տեղն վճարելով տեղական պարտնական դրամը։*

Վինըր Պանք-Ֆէրայն *ենթայողական դրամը պարտնակող տեղերուն կը յանձնէ անկախական անուանով, բայց այդ պարագային նշանակուած խնամակալը (էվէլ կամ վասի) միայն իրաւունք ունի դրամը քաշելու։* 50—29

Ենթայողական Սնտուկեն զատ։ *Վինըր Պանք-Ֆէրայն կը զբաղի նաեւ տեղական ուրիշ գործառնութիւններով։*

«ԱՏԼԷՐ»,
Առաջին գիտեն մինչեւ վերջին գիրը ընթեռնլի գրուածք

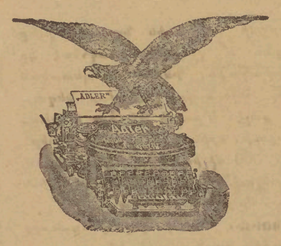

ԳՐԵԼՈՒ ՄԵԹԵՆԱՑ

ԱՏԼԷՐ

չնորհիւ իր ունեցած կատարելագործութեանց, պարզութեան և հաստատուն շինուածքին, քիչ տեղի մէջ, աշաչակարգ տեղ մը գրաւած է գրելու մեքենաներուն մէջ, և մեր յաճախորդներու ամենամեծ գոհունակներուն կ'արժանանայ ամէն օր։

1906Ի ՄԻԼԱՆԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԷՆ

ՄԻԱԿ ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ

1906Ի ԱՄՍԹԵՐՏԱՄԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԷՆ

ՈՍԿԻ ՇՔԱԴՐԱՄ

ԱՏԼԷՐ գրելու մեքենային ամէնէն ցայտուն յատկութիւնները

Տոկունութիւն, դիւրաւոյց մէթոտ, նորոգման դիւրութիւն, գրի ընթեռնելիութիւն, մաքուր գիր, բառերու և տողամէջերու կանոնաւորութիւն, պատէնները նմանութիւն, վայելուչ ձեւ, արագութիւն, լաւ տպագրութիւն, գրերու մաքրութիւն, ստեղնաչարի պարզութիւն, գրերու հոսութիւն, այլազան ստեղնաչարեր, գիրեր փոխելու մեքենաներ, թուղթի գլանաներ, թաղիւլաթէօր, թուղթի կանոնաւոր յառաջացում, եւայլն եւայլն։

Միակ գործակալ եւ ներկայացուցիչ

Ֆ. Վ. ՎԻՆԳԼԷՐ

544, ՊՕՐՍ. ԹԻՒԲԷ. — Կ. Պոլիս

40—40

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՕՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

Ընդմէջ Հրլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օթէսայի

Նուաստ	Թոն	Անուանք	Թոն	Անուանք	Թոն	Անուանք	Թոն	Անուանք	Թոն
Ակպանս	1069	Տիաս	4311	Հիսարլիկ	1531	Մարսէլիա	3709	Սաքֆա	1119
Ալէքթ	3607	Տամինգ	938	Հինտաս	3720	Միքտաս	3557	Տիբիս	1735
Անճէլս	1541	Տուրս	2383	Հորթիս	1600	Միլս	1057	Միլվիս	119
Աթիստաք	2277	Տրաք	1713	Հումպեց	595	Մանդէպէլս		Սցեբա	1203
Գատոն	1822	Տինամս	504	Իակս	2354	Մուցիլս	3419	Թասոս	1323
Գորտոնիս	1264	Էպգս	3464	Իսահս	5540	Նէգա	1933	Թ. Ուիլսոն	1546
Գրֆիլս	4481	Էլեանքաս	1520	Ճիլնս	1080	Օսիս	4100	Թանքիս	3397
Դէյրս	1371	Էրտաք	1841	Ռիլես	1053	Ֆոթացիս	4036	Թալէս	1470
Գալիլաս	1837	Ֆիրս	954	Ռալբին	2307	Օրլանս	1535	Օրպին	242
Գաբէս	1244	Ֆինլանտ	1828	Ռանֆս	1700	Բալերմս	1637	Վասաք	1914
Գաղս	1094	Ֆլամինկս	349	Լէս	1058	Բոլս	510	Վալս	1289
Զիքսկս	2729	Ֆրանսիսքաս	4582	Լէբանթս	2272	Բիալէս	3329	Վաքիուցին	2391
Սոսէթս	1831	Կալիլէս	3060	Լիվորնս	1648	Բինալաս	1553	Եէաս	1350
Գոլորտաս	4235	Կիկանս	1143	Լաբէնցս	3191	Բալս	1613	Զէցս	1200
Գանկս	2905	Կոզս	1011	Մալս	724	Բոֆէս	1789	Թորս	
Գորոս	895	Կրանս	1695	Մարէնկս	1273	Բոզացիս	136	Մալոն	

Ընդհանուր վաճառքով Հրլէն հոս հասած են.

Միքասս չոգենաւը, նաւապետ Թորբ։

Ընդհանուր վաճառքով Հրլէն հոս կը սպասուին.

Թոմիս չոգենաւը, նաւապետ Ֆարն, նոյ. 10ին։

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆԸՐԻԶՕՏ

Թիւ 22–24, Քիւչիւք Միլէթ խան, Գալաթիա — 10 — 50—31

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՈԳԵԱՆ ԵՒ ՀԱՑ.

Ն. ԲԱԴԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒՄ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Հոկտ. 31ին, Իմպրեսսիա, Մարսիլիայէն

Նոյ. 4ին, Ֆրիժի, Սեւ Ծովէն

Նոյ. 5ին, Մինկրելի, Մարսիլիայէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Նոյ. 1ին, Իմպրեսսիա, Զօնկուլտաք, Սամսուն, Տրապիզոն, Պաթում, Նովորոսիսք

Նոյ. 5ին, Ֆրիժի, Մուանիա եւ Մարսիլիա։

Նոյ. 6ին, Մինկրելի, Սեւ Ծով։

Ա. կարգ Բարիզի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.։

Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիբէի համարով)։

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թոփհանէ քարափին վրայ։

15 — 50—34 — Թ. ՌԷՊՈՒԼ

«ԱՐԵՒԵԼԴ»Ի ԹՈՒՐԹՕՆԸ (214)

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Գեղանի Կոմսուհիի Մը ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԾԵՐՈՒԿ ԱՌԻՒԾԸ

Ժ.Ը.

ԱՆՏԱՌԸ ԿԸ ՑԱՑՏՆԷ ԻՐ ԴԱՂՏՆԻՔԸ

Մուլրթ կը վարանէր։ Ցիմնապետը անհամբերութեան մատնուեցաւ։

—Օ՛ն, պարապ տեղը մի՛ յոգնիք, անոր միջոց ընծայելով որ խոյս տայ, որովհետեւ վստահ եմ թէ լուր տուած էք կանխաւ։ Պանդոկը պաշարուած է և մարդը ցանցի մէջ կը դտնուի։

—Ձեզ տեսած ըլլալու է, որովհետեւ ինծի անանկ կուգայ որ սենեակին դրան առջեւ կը քաշէր իր անկողինը... Ըսել է ինքզինքը պիտի պաշտպանէ...

—Տեսնե՛նք։

Դուռը ներսէն գոցուած էր փականքով։ Ցիմնապետը մոյկի հարուածներ տուաւ դրան։

—Էջ, Օպերչթա՛ն, աղա, դուռը բացէ՛ք. դիմադրութիւն չուզեր...

Ցիմնապետը կարծեց լսել տեսակ մը զայրագին մռնչիւն, կատաղի չռնչ մը։ Ու սկսաւ խնդալ, ըսելով.

—Օ՛ն, օ՛ն, մի՛ բարկանաք։ Օգուտ չկայ...

Դուռը հաստատուն էր։ Եթէ երբեք պատնէշներ դրուէին դրան ետեւ, դժուար պիտի ըլլար ներս մտնելը։ Ցիմնապետը դուրս ելաւ՝ երթալ խորհրդակցելու համար իր մարդոց հետ։ Այնինչ տարը բացատանին մէջ դրած՝ հրազէնի երկու հարուածներ թնդացին և երկու դնդակ սուլելով սեւացին ականջին քովէն։ Դնդակներէն մէկը գլխուն մարթին քսուելով անցաւ։ Ցիմնապետը ետին դարձաւ։ Օպերչթայն դէպի պատուհանը քաշքշուելով բացած էր զայն, և զէնքը պատուհանին կրթնցուցած, պաղարիւնութեամբ նշան կ'առնէր։

—Աւազակը աղէկ նշան կ'առնէ։

Ցիմնապետը սրբեց օձիքէն վար հոսող արիւնը, որ վզին մէջ կ'երթար կորսուիլ փոքր առուակի մը պէս։

—Եթէ քիչ մը աւելի ձախակողմէն անցնէր, դնդակը պիտի ջախջախէր գլուխս... Շատ պիտի ցաւէի այդ բանին համար, որովհետեւ մէկ գլուխ միայն ունիմ...

Ցիմնապետը անտոս հառաչ ու ծառի մը ետին տպաստանեցաւ։ Զինուորներէն մէկը վեր առաւ քարապիրը։

—Ո՛չ, նշան մի՛ առնէք։ Պէտք է ողջ բռնել այդ մարդը, հրամայեց ցիմնապետը։

Ցիմնապետը մօտեցաւ, վերքը զննեց, ձիւնով լուսց և դարմանեց։ Ելքի երկու ճամբաներ կային սենեակին մէջ. դուռը և պատուհանը։ Եթէ երբեք փորձէին մը դնել տան առջեւ, պատուհանէն ներս մտնելու համար, ցիմնապետին ու իր մարդոց կեանքը պիտի վտանգուէր։ Ուրեմն կը մնար դուռը խորտակել։ Ցիմնապետը երկու հոգի առաւ իր հետ և անոնց պարզեց իր ծրագիրը։ Կացիններով պիտի խորտակէին դուռը և այդ վայրի գաղանին վրայ պիտի յարձակէին, առանց առեն ձգելու որ մնացած չորս գնտակները գործածէ։

—Ամէն պարագայի մէջ մէկ-երկու հարուած պիտի պարպէ դէմառ դէմ... Հաւանաբար մեկէ մէկը կամ թերեւս երկուքը անդիի աչխարհ պիտի ղրկէ, բայց երրորդը պիտի կարենայ անոր օձիքէն բռնել։

Մաքսատը մը, երեսնամեայ, արթնամիտ, փոքրակազմ, սեւ ու կրակոտ աչքերով, վրայ բերաւ, միլիմտեղով կատարուած խօսակցութեան.

—Անդիի աչխարհ երթալէ առաջ, կարելի է ուրիշ միջոց մը փորձել...

—Լսէ՛, Լիւրս, եթէ ծրագիր մը ունիս։

—Իմ ծրագիրս սա է. ինչպէս գիտէք, ամէն տեղ նշանառութեան մրցումներու մէջ յաղթական ելած եմ. հետեւաբար իմ առած նշանիս վրայ վստահ եմ։ Ինծի համար աղայական բան մըն է գնդակ մը տեղաւորել այդ աւազակին ուսին մէջ։ Այն պահուն պիտի ուղղեմ հարուածս, երբ թեւը երկարէ՝ նշան առնելու համար։

—Իր թեւը չի տեսնուիր...

—Պիտի բռնադատենք որ տեսնուի։

—Ինչպէս։

—Մենք մէկը բացատանին մէջէն պիտի անցնի չեղակի, առանց աճապարելու և վախնալու։

—Իր կեանքը վրայ պիտի տայ։

—Աւազակը եթէ ուզէ նշան առնել, պիտի տիպուի տեղը փոխել և թեւը երկարել՝ հարուածը պարպելու համար չեղ ուղղութեամբ... Բէվոլվէրը ձեռքէն վար պիտի իյնայ դնդակը չմոկնած տակաւին։ Իմ արձակած գնդակս պիտի կանխէ զայն։ Ցեսոյ կրնանք աւազակին սենեակը մտնել մեր ատենը մտնելու պէս։

—Լա՛ւ։ Սա ալ միջոց մըն է։ Միայն թէ վտանգը մեծ է։ Ո՞վ կ'ընդունի։

Ամէնքն ալ նշան ըրին թէ կ'ընդունէին իրեն կարճ ու դիւցազն մարդիկ։

—Ամէնքնիդ շատ էք, ըսաւ ցիմնապետը ծիծաղելով։ Ձեր միջեւ նախանձ չեգնելու համար, այդ գործը ես կը ստանձնեմ իբր ձեր պետը...

Եղեւինի մը բունին ետեւէն ձայն մը աղաղակեց.

—Արդարացի չէ... Անգամ մը վիրաւորուեցաք արդէն...

—Լռեցէ՛ք։

Ձայնը քրթմնջեց.

—Միշտ նպաստաւորո՛ւմ չելլար։

Լիւրս իր հրացանը կը զնէր, փամփուշտը կը զնէր և ուսը կ'առնէր զայն։

—Պատրաստ ես, հարցուց ցիմնապետը։

—Այո՛։

—Ուշադրութիւն։ Լաւ նշան ա՛ռ, որովհետեւ կեանքիս յարդ կ'ընծայեմ տակաւին։

Ու բացատանին մէջ խոյացաւ, իբրեւ թէ ուզէր տան պատին քով երթալ։ Օպերչթայն, դաբանակով կեցած, ցիմնապետը նշմարեց իսկոյն։ Ուտի տարի ելաւ, ծռեցաւ, բայց հրացանը քաշելու համար պարտէր թեւը երկարել։ Բսպէ մը նշան առաւ։ Ցեսոյ պայթիւն մը լսուեցաւ, որուն պատասխանեցին երկու աղաղակներ։ Օպերչթայն ցաւի ու կատաղութեան ճիչ մը արձակած էր, ուսը ջախջախուած ըլլալուն համար։ Իսկ ճարտար հրացանագործին ալ քրքիջ մը արձակած էր։ Բէվոլվէրը, պատին քաշուելով, տան առջեւ ինկած էր։

Այն տեսն ոստիկան զինուորներն ու մաքսաւորները սենեակէն ներս խուժեցին, ոմանք սանդուխի միջոցաւ, իսկ ուրիշներ դուռը խորտակելով կացիններու միջոցաւ։ Օպերչթայն փորձեց դիմադրել, բայց մէկ վայրկեանի մէջ կոխկրտուած ու կաշկանդուած, անկարողութեան դատապարտուած էր։

Վարը, ցիմնապետը, գեսանէն կը վերցնէր բէվոլվէրը։ Այն միջոցին երբ գրպանը պիտի դնէր զայն, առանց ուշադրութիւն դարձնելու, ցիշատակ մը ինքնալով միտքը, սկսաւ քննել հրազէնը։ Ցանթրմայլ, որ այդ առատին ներկայ գտնուած էր, ցիմնապետին մօտեցաւ վրդովուած։

—Ցիմնապետ, կը հիանա՞ք այդ խաղալիկին վրայ, որ քիչ մնաց անդիի աչխարհ պիտի ղրկէր ձեզ։

—Այո՛։ Զարմանալի կը գտնեմ որ այսքան ճոխ ու վայելուչ զէնք մը այդ թշուառականին ձե